

Izhaja vsak dan s jutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, na 16 strah Din 2.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.—, Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava
v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-69.
Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60.
V Celju: Slomškov trg 4.
Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 140

Ljubljana, sreda, dne 12. novembra 1930

Leto I.

Vedno živo francosko-jugoslovansko bratstvo

V prisotnosti Nj. Vel. kralja, zastopnika francoske vlade in ogromne množice naroda je bil včeraj v Beogradu odkrit spomenik hvaležnosti Franciji - »Kip najplemenitejšega naroda« - »Vojaki z Marne in Verduna pozdravljajo bojevnike z Vardarja in Bitolja« - Imamo dovolj moči in potrpljenja za utrditev miru

Beograd, 11. novembra. AA. Danes ob 11. dopoldne je bil v navzočnosti Nj. Vel. kralja, kraljevske vlade, članov diplomatskega zbora, vse francoske delegacije in velike množice prebivalstva odkrit spomenik hvaležnosti Franciji na Kalemegdanu.

Kot prvi je govoril predsednik za postavitve spomenika prof. Mijanić, ki je po pozdravu Nj. Vel. kralja, francoske delegacije in vlade predal spomenik občini v nadaljnjo čuvanje. Nato je v imenu občine prestolničnega mesta Beograda g. Milan Nešić v kratkem govoru obljubil, da se bo mesto vedno brigalo za ta spomenik. Za g. Nešićem je izrazil francoski delegat Champetier de Ribes globoko hvaležnost Francije za to manifestacijo. Za njim je imel dr. Kosta Kumanudi, minister brez listnice, najprej v francosčini, nato pa v našem jeziku govor o pomenu današnjega dne in o pomenu Meštrovičevega spomenika. Gosp. minister je tako-le izvajal:

Govor ministra Komanudija

Vaše Veličanstvo, gospod predsednik in gospodje ministri!

Jugoslovanska kraljevska vlada mi je naložila, da se pred vami zahvalim za vsa dejanja plemenite Francije vam, ki ste ljubeznivo prišli, da prisostvujete odkritju spomenika hvaležnosti Franciji. To dolžnost izražanja hvaležnosti vsega naroda opravičim z velikim ponosom in ganjenostjo. Ta kip najplemenitejšega naroda je izzval v nas vse pretekle bolečine in vse mučeništvo, ki sta ga skupno pretrpela oba naroda. Ta trdi granit in večni bron naj pokažeta, da smo skupaj prelivali kri za pravico in da smo na ta način posvetili svoje bratstvo. Potem, ko smo triumfirali in dosegli mir, pa moramo delati v tem bratstvu v korist vsega človeštva za mir. Danes ta veličastni kip izraža hvaležnost, ki na veke veže naš narod z vašim; in on ima močnejši pomen, ker se navdušenosti pridružuje tudi razum, ki upošteva stvarnost, da ostane zvesti čuvarji tega, kar smo za tako drago ceno dobili in kar je bilo s tolikimi žrtvami odkupljeno.

Minister Kumanudi je nato citiral stihe francoskega pesnika Viktorja Hugoja in nadaljeval v našem jeziku:

Vaše Veličanstvo! Gospod predsednik, gospodje ministri, gospoda!

Ta spomenik velikega narodnega genija se je mogel postaviti samo z inicijativo študentov, ki so se izobraževali v tej dragi nam deželi. In ko slavimo njegovo odkritje, se moramo spomniti, da je delo teh študentov nastalo ob udeležbi in podpori vsega našega naroda, zastopnikov inteligence, kakor tudi ljudi praktičnega dela. To delo je vseobče narodno delo, ki je napolnilo srca s starimi spomini, s katerimi so obeležene čvrste njihove vezi, ki nerazrujivo spajajo francoski narod z jugoslovanskim. Spomenik se imenuje spomenik hvaležnosti, toda iz njega se vidi še mnogo več, zakaj razen hvaležnosti smo dobili tudi plemenite pobude. In vendar so tudi opravičene hvaležnosti kratkotrajne, čeprav je največja in najiskrenejša hvaležnost tedaj, če se to čustvo ne ojači do najvišje stopnje v najjačem momentu. Drugače ni hvaležnosti brez nevarnosti. To zlasti velja za razmerje med narodi, kjer je interes njihov najvišji zakon. Toda hvaležnost, o kateri tu govorimo, je drugače in pomena. Ta hvaležnost ni rezultat praktičnega izkustva in tudi ni prišla po uradnih zvezah niti ne na podlagi kake diplomacije. Še več, hvaležnost do Francije bi ostala tudi tedaj, kadar bi prišlo do raznih nesporazumov.

Tu ne gre za hvaležnost države kot abstraktne celote niti ne narod kot slepe mase. To naše čustvo je nekaj drugega in je edino te vrste v svetovni zgodovini. To je čustvo, ki je s svojim plamenom osvojilo vsa naša srca. Začetek mu je čisto duhovnega značaja. Izvor mu je v razpoloženju duhovnih dogodkov polne toplote.

Tako so bile te duhovne stvari ojačane pod vplivom kulture francoskega naroda. V

nežne duše mladine našega naroda je že od vsega početka Francija sadila svoje bilke. Tako je to čustvo raslo v nas, dokler ni prišlo na dan s polnimi občutki v dnevih naše nesreče, ob izgubi domovine, ko smo se znašli v skupni borbi. Tedaj je topleta francoskega srca dala nam vsem svojo hišo, odprla je bolnice za mlade in stare, za ponižane in zapuščene, ki so iskali ohranitve in podpore. Takih stvari nikoli ne pozabljajo oni, ki so jih preživeli, temveč jih ču-

vajo kot amulet. To je izvor hvaležnosti napram Franciji in zato je ta hvaležnost čista in globoka, zato ta spomenik stoji tukaj tako osvetljen v krogu luči, da se njegov sijaj ne more gledati. V tem čustvu je želja vseh nas, da priznamo z vsem srcem pred celim svetom, da ljubimo in spoštujemo bratski narod in bratsko zemljo Francije in hočemo, da to ostane v sreči in nesreči in da vedno plamti v nas hvaležnost do Francije.

bo od zdaj čas miru. Mi imamo potrebno moč in potrebno potrpljenje, ki ju bomo uporabili za utrditev miru.

Govor francoskega ministra Champetier de Rib-a

Beograd, 11. novembra. Minister za penzije francoske republike Champetier de Ribes je imel ob priliki spomenika hvaležnosti Franciji sledeči govor:

Vaše Veličanstvo! 6. marca 1871 je knez Peter Karadjordjević, bivši gojenec St. Cirške vojne akademije in bivši častnik generalnega štaba francoske vojske, ranjen v službi domovine in odlikovan z redom Legije časti, dal svojo ostavko. V tej ostavki je napisal: Smatral bom za enega najdragocenejših spominov svoje kariere čas, ki sem ga imel čast prebiti pod to zastavo. Če ne bi imel drugih spominov, že čin, ki mi je bil dan, in spomin nanj bi hranil v najsvetjšem našega doma, ki že dolgo čuti zvesto vdanos napram Franciji, ki je Srbiji 50 let utrjevala samoupravo in neodvisnost.

Kakor si je Vaš veliki oče štel v čast, da je stavil svoj meč v službo Francije, tako zna Francija 60 let po porazu in 12 let po zmagi na dan 11. novembra kot spomin na 11. november 1918, ki je napravil konec morji in ki pomeni zarjo novega miru, hraniti ta spomin. Vojaki z Marne in Verduna prihajajo, da pozdravijo bojevnike z Vardarja in Bitolja. Francija ve, kaj je zvestoba. Francoska vlada je izvolila odrediti, da njen minister za penzije, vaš vojni drug, vam izrazi to zvestobo. Ona ni mogla bolj počastiti vašega naroda. Prisotnost Vašega Veličanstva in kr. vlade pri posvetitvi spomenika Franciji in množice ljudstva dovažujejo, kako gledate do hvaležnosti. Mi prosimo, da sprejmete našo hvaležnost in divljenje Francije. Francija se z divljenjem spominja Princa Regenta, zmagovitega voditelja vojske in borca za mir, ki ga je izvojeval dostojanstveno v polnem bratstvu med Francijo in Jugoslavijo. Vem tudi to, s kolikim navdušenjem so se vsa tri plemena vaše kraljevine, ki jih enako ljubim, odzvala vabilu prof. Mijanića. Včeraj sem imel srečo, da njemu in beograjski občini

prinesem jasen dokaz hvaležnosti svoje vlade, ki je veren tolmač občutkov celega naroda. Mi smo vam hvaležni za to, ker ste izbrali tako mesto, da slavite Francijo ne daleč od spomenika sinov-junakov vašega naroda. Tako zopet simbolizirate nerazdvojljivost dveh bratskih narodov. En edini umetnik je oba spomenika ustvaril, spomenika nemih besedi. Njegov genij se je hranil z gledanjem velikih del starega veka ter se je naučil obeležja vseh kiparjev. Njegova globoka ljubezen do vaše zgodovine in neodvisnost umetniškega značaja so napravili iz Ivana Meštrovića ne samo najslavnejšega genija-kiparja, temveč eno od dominantnih osebnosti zgodovine umetnosti. Francija je ponosna, da je predstavljena v liku, ustvarjenem od umetnika tako odlične nacije, ki hoče služiti izključno pravici in svobodi. Mi vemo, da vi ljubite Francijo vedno in enako. Francija pa vas ljubi v miru enako kot vas je ljubila v vojni. Skupno smo preživeli zadnje spomine boli in slave. Istotoliko so nas boleli neuspehi umika in trpljenje okupacije. Preživeli smo navdušeni polet ofenzive, osvobojenja in zmage. Skupno trpljenje in skupne muke pa združujejo še bolj kot zmage duše narodov in poedincev. Še močnejše kot lepi spomini in uspehi naših dveh narodov so skupne žrtve, skupne boli in skupno trpljenje. Morali smo se boriti ramo ob ramo in prestati največje težkoc. Ostali smo zvesti zaslavam domovine. Pakt edinstva, ki smo ga sklenili na bojnem polju, mora po naši in vaši volji služiti ideji miru, da se po strahotah in trpljenju vojne umiri svet. Nesreče in gospodarske težave so prišle kot posledica dolgih vojn. Evropa ni mogla takoj priti v ravnotežje. Kar pa pomeni kri za vojno, to pomeni delo za mir, delo, za katero je potrebno mnogo volje in mnogo potrpljenja. Naša naroda sta mnogo pretrpela v vojnah, toda kot je bil do zdaj čas vojn, tako naj

Francoski poslanik Dard

Brzovjaka predsednika Doumerguea Nj. Vel. kralju

Beograd, 11. nov. AA. Nj. Vel. kralj je sprejel od predsednika francoske republike Gastona Doumerguea to-le brzovjako:

Nj. Vel. kralju Jugoslavije Aleksandru I., Beograd. — Globoko ganjen od priznanja, ki se danes izkazuje Franciji, hitim, da Vašemu Veličanstvu in vsemu jugoslovanskemu narodu, tako tesno združenemu v čustvih s francoskim, pošlem svoje pozdrave. — Vdani Gaston Doumergue.

Beogra, 11. novembra. AA. Sefu Centralnega Presbira Milana Marjanovića je postal direktor pariške »Information« A. Mousset to-le brzovjako:

Iskreno se pridružujem manifestaciji, ki izraža vzajemno privrženost naših dveh držav. Direktor »Information« A. Mousset.

Odgovor Nj. Vel. kralja

Beogra, 11. novembra. AA. Na pozdrav predsednika francoske republike je Nj. Vel. kralj odgovoril s sledečim brzovjavom:

Zahvaljujoč se Vaši ekse. za prisrčne želje o priliki odkritja spomenika hvaležnosti do Francije v Beogradu, mi je na tem, da vam izrazim v imenu jugoslovanskega naroda svoje občutke.

V Avstriji se pripravlja nova meščanska koalicija

Pogajanja med krščanskimi socijalci in dr. Schobrom - Pričakuje se vsak hip demisija Vaugoinove vlade - Krščanski socijalci obračajo Heimwehru hrbet

Dunaj, 11. novembra. d. V dunajskem parlamentu je že danes postalo zelo živahno. Nekateri klubi so imeli svoja posvetovanja. Pričeli so se živahni razgovori z dr. Schobrovo skupino. Dr. Schobrov blok je imel daljša posvetovanja o nadaljnji taktiki v parlamentu. Prvotno so se razširile vesti, da je bil dr. Schobrov blok ustanovljen le ad hoc za volitve in da se bodo sedaj Velenemci odnosno Landbund razdružili. Res je, da si je vsaka skupina pridržala svojo strankarsko samostojnost, toda v parlamentu bodo tvorili skupen klub, kateremu bo načeloval bivši kancelar dr. Schober. Začeli so se že razgovori med dr. Schobrovim blokom in krščanskimi socijalci.

Pričakovati je, da pride do nove vladne koalicije med meščanskimi strankami proti socijalnim demokratom. Razširjajo se že govornice, da bo v najkrajšem času otvorjena kriza vlade Vaugoina.

Dunaj, 11. novembra. d. Volilno borbeno razpoloženje posameznih strank je pomenljivo in meščanske stranke so začele sedaj trezno premišljevat o nastali politični situaciji. V tisku in v političnih krogih

živahno razpravljajo o posledicah 9. novembra. Krščansko-socijalna »Reichspost«, ki je prvi dan po volitvah napovedovala poostreje položaja in nadaljnji obstoj sedanje vlade, je danes v svojem uvodniku konstatirala, da bodo tvorili pravo desnico v dunajskem parlamentu člani dr. Schobrovega bloka, ki se ne bo mogel iznebiti svoje odgovornosti za nadaljnji politični razvoj. Krščanski socijalci so se začeli odkimati radikalni politik Heimwehra. Provincijalni listi zelo pesimistično presojujejo položaj in očitajo radikalnim heimwehrovcem, da so ravno oni zakrivil, poraz meščanskih strank, odnosno da so ravno oni največ pripomogli do zmage socijalnim demokratom. Listi pravijo, da so heimwehrovci prav slabi politični strategji.

Inomost, 11. novembra. d. Na današnji seji deželnega zbora za Tirolsko so socijalni demokrati interpelirali deželnega glavarja o zadnjih hišnih preiskavah in konfiscaciji orožja ter ga pozvali, da s pravneza stališča pojasni vprašanje, ali še obstoja na Tirolskem prostost nošenja orožja.

Inomost, 11. novembra. d. Iz Avstrije izgnani major Pabst bo pri prestopu Bren-

nerja pri avstrijski meji najsvečaneje sprejet od tirolskih heimwehrovcev. Sprejemu bodo prisostvovali dr. Steidle, razni voditelji in prijatelji Heimwehra.

Izid volitev na Bolgarskem

Sofija, 11. novembra. AA. Bolgarska agencija poroča: Končni rezultati volitev v okrožne skupščine so dali vladi 242.000, opoziciji pa 367.000 glasov. To pomeni, da je vlada dobila 40% vseh glasov.

Sofija, 11. novembra. AA. »Demokratski zgovor« ugotavlja, da mora vlada biti s 40% glasovi pri volitvah v okrožne skupščine zelo zadovoljna, ker so bile te volitve popolnoma svobodne. Vendar pa so te volitve resen opomin, da je v vladnih strankah potrebna večja disciplina. »Slovo« naglašja zmago Smilovistov in napredovanje komunističnih glasov.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 11. novembra. d. Večerna vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Severne Alpe: Viharno mrzlo vreme. V višinah sneg. Južne Alpe: Poslabšanje vremena. Padee temperature. V splošnem je pričakovati v dveh ali treh dneh nastop mraza.

Po predsedni- kovem obisku

Popolen, a tudi zanosen je bil uspeh po ta predsednika vlade generala Živkovića v Slovenijo. Treba samo pogledati fotografije o predsedniškem sprejemu, kako vse te dokumentarico dokazujejo, da zlepa že ni videla Ljubljana zbrane tako ogromne množice ljudstva. Nepregledne vrste so pozdravljale predsednika vlade in že zlepa ni bilo v Ljubljani niti primeroma tako velike manifestacije. Kakor v Ljubljani, tako pa je bila tudi na deželi. Povsodi velikanske množice ljudstva, povsodi iskrene manifestacije predsedniku vlade in jugoslovenski misli, povsod se je udeleževalo teh manifestacij, vse prebivalstvo brez izjeme in brez ozira na biveše strankarske boje. Že sama ta velikanska udeležba ljudi govori dovolj jasno, da je bil predsednikov obisk popolen uspeh.

Ta uspeh je tem večji, ker ni bil samo zunanji, temveč tudi notranji. Niso pozdravljali predsednika vlade samo tisoči in tisoči, temveč vse te tisoče je vezala tudi ena in ista misel — vedno zmagovita jugoslovenska misel. Ne množica, ki jo žene na ulico le prazna radovednost, temveč množica, ki ve kaj hoče, ki jo družijo velika misel, je pozdravljala predsednika vlade. In to dejstvo je treba še zlasti poudariti, ker s tem je šele pravilno povedan uspeh obiska.

Jasno pa je vsa ta nepregledna množica povedala še eno, da je namreč **absolutno politiko 6. januarja**. Strankarskih oziror imajo ljubeje zadosti, ker so predrag luksuz, zlasti v sedanji težki gospodarski krizi. Ljudje hočejo imeti delo, hočejo, da se posveča prva skrb konstruktivnemu delu, ne pa strankarskim prepričanjem in ker to nalogo vlada vrši, zato so tudi s posebno iskrenostjo pozdravljali predsednika vlade. Vse te velike manifestacije so bile prepričujoča deklaracija ljudstva za program in delo vlade.

To je jasno pokazalo v govorih zastopnikov ljudstva pri sprejemih, na sejah občinskih zastopov in na banketih. Govori vseh govornikov brez izjeme so z vsem povdankom naglašali, da so vsi Slovenci za Jugoslavijo, kralja in 6. januar. V teh vprašanih sploh ni nobene diskusije, kakor ni nobenega razpravljanja o popolni veljavnosti jugoslovenske misli. V teh uvodnih vprašanih je ves narod samo enega mnenja in tu ni nobenih nesoglasij. To osnovno izpoved pa so nekateri govorniki izpovedali naj svoj način, ker pač jugoslovenska misel ne ubija individualnosti, temveč jih bogati. Ali tudi te varijacije so bile samo manifestacije naše popolne enotnosti.

Še drug uspeh je dosegel predsednikov obisk Slovenije. Kontakt med narodom in kr. vlado je bil popolen in ljudje so spoznali program vladnega dela, ministri pa potrebe ljudstva.

Naravnost in brez ovinkov so povedali ljudje, kaj najbolj potrebujejo, a pri tem so uvaževali tudi to, kar je mogoče takoj storiti in kaj je treba vsaj za kratek čas odložiti. Celoten gospodarski program banovine je bil podan na teh sestankih predsednika vlade in ministrov z narodom in to program, ki je aktuelen in tudi izvedljiv.

Pristaši vseh bivših strank so se zbrali ob predsedniškem obisku in dostikrat so si sedeli nasproti nekdanji najbolj zagriženi strankarski nasprotniki. Čeprav so si morda leta dolgo ljuto med seboj napadali, so morda šele sedaj ob predsedniškem obisku spoznali, da nasprotnik vendar ni bil tako črn, kakor si mislili. To nad vse dragoceno spoznanje je najboljša agitacija za 6. januar in za složno delo. In vsled tega je tudi predsednikov obisk še posebnega pomena.

Na vse zadnje pa je treba omeniti še idejno pridobitev, ki je bila dosežena s predsedniškim obiskom v Ljubljani. Govor predsednika vlade na banketu je bil političen dogodek, ki je že na banketu samem pokazal svoj učinek, ki pa bo imel tudi trajen pomen. Zopet enkrat je predsednik vlade jedrnat in jasno podal program in vsebino jugoslovenske misli in pravca, v katerem se vrši in še mora vršiti vse naše javno življenje. Jugoslovenski duh je ona sila, ki dviga ves narod in mu daje smer ter polet, slovenstvo, hrvatstvo in srbstvo pa dajejo temu enotnemu duhu silo za polet. Sinteza je rešitev Jugoslavije.

Na zunaj in na znotraj je bil predsednikov obisk popolen uspeh in zato tudi podnet za novo delo, za novo ustvarjanje.

Patriotična beseda Celja in Maribora

Navdušen sprejem ministrov na Stajerskem - Pomembni govori ministrov

V Celju

Gospodje ministri dr. Svrnjuga, dr. Srškić in Svegel so prispeli v Celje že sinoči, medtem ko se je minister inž. Sernee pripeljal v spremstvu šefa kabineta g. Suše davi z avtomobilom. Jutro je bilo dokaj megleno, ob 10. pa se je na mah razjasnilo in nastal je izredno lep jesenski dan.

Pred poslopjem mestne hranilnice celjske so se ob 9.30 začeli zbirati zastopniki oblastev, društev in šol. Oblasti so zastopali srezki načelnik dr. Hubad, komandant vojnega okrožja polkovnik Burić, predstojnik mestne policije Geržinić, komandant 39. pešpolka Kostić, nadsvetnik Šubić, načelnik okoliške občine Mihelčič, predsednik okrožnega sodišča dr. Vidović, predsednik upravnega sodišča dr. Vrtačnik, upravni celjske pošte Boc, mestni opat Jurak, pravoslavni prota Čudić, gimnazija, obe meščanski šoli in vse štiri narodne šole, deputacije SKJ s starosto župe br. Smertnikom, oddelek mestnih in okoliških gasilcev z zastavo ter mnogo drugih zastopnikov uradov, oblastev in društev.

Ob 10. so prišli gospodje ministri Sernee, Srškić, Svrnjuga in Svegel v spremstvu mestnega načelnika dr. Goričana. Železniška gobba je ob prihodu ministrov intonirala državno himno, mestni načelnik pa je nagovoril gospode ministre tako-le:

Nagovor župana dr. Goričana.

»Gospodje ministri! Prav izredna čast mi je, da vas kot načelnik zgodovinskega mesta Celja ob vašem prihodu prav iskreno pozdravim. Ko smo slišali, da potujete gospodje ministri po raznih krajih naše države, da na licu mesta ugotovite razpoloženje naroda, da neposredno od naroda slišite njegove težnje, njegove križe in težave, smo mi, Celjani, z velikim zanimanjem spremljali te vaše obiske z iskreno željo, da posetite, gospodje ministri, tudi naše Celje in da čujete tudi naše želje in želje prebivalstva iz Savinjske doline. Naša želja se je uresničila. Na nekdanj vročih tleh, kjer so bili poprej hudi nacionalni boji, kjer Slovenci ni imeli besede, se nam danes nudi prilika, pozdraviti člane visoke kraljevske vlade naše ljubljene Jugoslavije. Gospodje ministri, v imenu mesta Celja, kakor tudi drugih srezov, katerih zastopniki se bodo danes zbrali na konferenci z vami, želim da bi bilo vaše bivanje pri nas prijetno, da bi odnesli od toč najlepše spomine, da bi se uverili, da živi tu pri nas narod, skromen, marljiv in udan kralju in državi. V tem imenu vam, gospodje ministri, kličem iskreno dobrodošlico.«

Med navdušenim vzklikanjem množice so se nato podali ministri z zastopniki srezov in uradov v slavnostno okrašeno sejno dvorano mestne hranilnice. Tam je ob 10.30 mestni načelnik otvoril konferenco in še enkrat pozdravil ministere ter vzkljnil Nj. Vel. kralju in predsedniku vlade generalu Živkoviću. Nato je pozval zastopnike srezov in korporacij, naj gospodom ministrom obrazložijo svoje želje.

Predsednik okrožnega sodišča dr. Vidaković je prosil, naj vlada nekaj ukrene glede vprašanja o gradnji poslopja okrožnega sodišča v Celju, ki je vitalnega pomena i za Celje i za njegovo okolico, kajti okrožno sodišče se razteza na 12 srezov in srezkih sodišč.

Mestni načelnik dr. Goričani je potem prosil, naj vlada kaj ukrene za regulacijo Savinje. To vprašanje postaja od leta do leta bolj pereče. Ravno tako se je načelnik zavzel za gradnjo poslopja okrožnega sodišča. Nadalje je izvajal, da bi bilo nujno potrebno, da se v Celju zopet vzpostavi carinarnica, ki so jo leta 1927 ukinitili.

Nato se je oglasil k besedi načelnik mesta Laško, banovinski svetnik dr. Roš, ki se je predvsem dotaknil krize v premogovni industriji. Zaradi bede rudarjev so prišli trgovci po vsem laškem srezu v veliko stisko in bilo bi nujno potrebno, da se v novi zakon uvede določba, da so plače rudarjev rubljuje, da bi s tem narasel kredit rudarjev. Nadalje naj se prepove industrijskim podjetjem voditi konsumne trgovine, v katerih morajo rudarji po silni kupovati. Regulacijo Savinje je treba izvesti od Zidanega mosta navzgor. Nujno potrebna je ureditev banovinske ceste prvega reda Zidani most — Laško — Celje. Kmetijstvo čuti izgubo okrajnih zastopstev in bila bi nujna potreba, da se dajo srezkim kmetijskim oddelkom sredstva, ki so jih imeli poprej.

Načelnik okoliške občine Mihelčič je govoril o veliki krizi v hmeljarstvu in prosil, naj vlada zniža železniške tarife za izvoz hmelja. Prav tako naj z zakonom spremeni okrajne ceste I. in II. reda v banovinske ceste I. oziroma II. reda. Nadalje se naj sestane banovinski svet in sestavi banovinski proračun.

Direktor zdravilišča v Rogoški Slatini dr. Šter, ki je zastopal tudi srez šmarški ter občino Rogoško Slatino, je prosil za brezobrestno posojilo, ki je nujno potrebno za zdravilišče in občino Rogoško Slatino. To brezobrestno posojilo bi se bogato obrestovalo po pojačanem dotoku tujeve.

Zastopnik sreza Konjice Bruderman je omenil krizo lesne trgovine in predlagal, naj vlada izpremeni prog Poljčane — Konjice iz ozkotirne v normalno.

Zastopnik sreza Šmarje Turk je govoril predvsem v imenu revnih občin in prosil, naj mero-

dajni činitelji za te občine ukinejo doklade za učiteljstvo, t. j. za stanarino in kurjavo. Plačevanje davkov naj se spet uredi po 4 obrokih na leto. Znižati bi bilo treba davek na vino za domačo uporabo.

Načelnik mesta Slovenjgradec dr. Bračković je predlagal regulacijo reke Mislinje.

Zastopnik sreza gornjegrajskega Vogrinec je prosil, naj vlada poskrbi za pospravljanje hudo-urnikov, ki vsako leto povzročajo gornjegrajskim krajem veliko škodo. Prosil je tudi za železniško zvezo Gornjega grada s Celjem.

Nato je med splošnim odobravanjem spregovoril g. Drogenik iz Sv. Jurija ob južni železnici. Izvajal je, da so bila naša mala mesta in naši trgi vedno trdnjave nacionalne zavesti in jugoslovanstva. Gospode ministre je prosil, naj se čim bolj ozirajo na potrebe teh trgov, naj predvsem skrbijo, da se po teh trgih ustanovijo kmetijske nadaljevalne šole.

Gospod Kukevec je poudarjal potrebe obrtnih zadrug in prosil, naj bi se vlada pri odaji del ozirala na domače obrtnike in da bi za obrtnike zopet uvedla eksistenčni minimum pri plačevanju davkov, naj izpopolni obrtne nadaljevalne šole, naj v Celju ustanovi srednjo tehnično šolo za elektrotehnike.

Zastopnik Delavske zbornice Svetek je v svojem govoru izvajal, da izvira brezposelnost v Celju in okolici iz hmeljarske, vinarske in gradbene krize, in naj vlada odpravi krizo v teh panogah ter tako tudi olajša brezposelnost in njene posledice. Prosil je, naj merodajne oblasti podprejo gradnjo stanovanjskih hiš v Celju, regulacijo Savinje, gradnjo palače OUZD. S tem bi se v veliki meri zmanjšala brezposel-

nost in mnogi brezposelni bi dobili delo. Zahvalil se je vladi, ki podpira težnje strokovnih organizacij delavstva, ki je lahko konstruktiven, pa tudi destruktiven element. Če ima možnosti, da olajša njegov življenjski položaj, potem postane delavec posebno pri nas odličen konstruktiven element.

Načelnik II. rudarske skupine v Trbovljah Struc je prosil vlado, naj izboljša položaj rudarjev. Predlagal je sanacijo bratovske skladišnice.

Načelnik trga Konjice dr. Jereb je izvajal: Narod popolnoma zaupa vladi, da bo krizo, ki pri nas zdaleka ni tako velika kakor v drugih državah, v kratkem odpravila. Trdnost naše države pa je treba povečati s pojačanim sokolskim delom.

Za njim je govoril predsednik Gremija trgovcev v Celju Stermecky, ki je predlagal, naj vlada spet vzpostavi carinarnico, naj ustanovi filijalo Narodne banke, naj zgradi novo posloppje za Trgovsko šolo in naj odpravi krošnjarstvo.

Za njim je govoril načelnik občine Loka pri Zidanem mostu g. Kovač. Predlagal je, da se zbere fond za pomoč pri kmetijskih nezgodah po loči, poplavih, živalskih kužnih boleznih itd.

Zupan pri Sv. Petru pod Svetlimi gorami Zorenčič je predlagal regulacijo Sotle in uvedbo plačevanja doklad v 12 mesečnih obrokih.

Kanonik Zagar iz Nove Cerkve je predlagal zavarovanje kmetov za slučaj onemoglosti in starosti, na ta način bi se preprečilo priseljevanje kmetov v mesta. Predlagal je, da se najde način izobrazbe kmetijske delavstva in uvedejo gospodinjki tečajji.

Vsem je odgovarjal minister inž. Sernee.

Govor ministra Serneca

Minister za gozde in rudnike inž. Dušan Sernee je rekel v svojem govoru med drugim:

Prišli smo sem po nalogu Nj. Vel. kralja, da slišimo vaše želje in potrebe. Opisali ste največji del takih želja, ki spadajo v področje banovine. Večina teh želja se mora uresničiti v Ljubljani. Na prvo mesto spada vprašanje regulacije. Culo se je prav mnogo zahtev, toda za to je treba mnogo sredstev. V državnem gospodarstvu mora biti skladnost med državnimi dohodki in državnimi izdatki. Bodite prepričani, da se kraljevska vlada trudi tudi v tej smeri, da najde sredstva. Ne pozabite pa, da se mora kraljevska vlada brigati za vso državo. Če upoštevate vso državo, potem šele lahko ocenite, kaj je najtežje. V to kategorijo spadajo zahteve po železnicah. Če pogledate vso državo, boste videli, da je Slovenija v tem oziru na najboljšem in se ne da primerjati z drugimi kraji. Ne pozabite, da smo sinovi ene, skupne domovine. Nekateri so zahtevali zaščitne carine, drugi pa so bili proti takim carinam, a država mora voditi državno politiko carin. A ta politika ne more in ne sme podrežati interesov posameznih krajev interesom drugih krajev.

Vsem je znano, da vlada po vsem svetu kriza. Ta kriza bo trajala dalje časa. Po mojem mnenju je prišlo do tega zata, ker je svetovna produkcija izgubila ravnovesje. Toda mi bomo to krizo lažje prebrodili kakor naši sosedje, ker smo pretežno agrarna država. Vi čitate časnike in vidite, da so v drugih državah milijoni brezposelnih. Tudi pri nas imamo brezposelne in temu je treba odpomoči. Bodite prepričani, da se kraljevska vlada za to briga. Konferenca, ki so se vršile glede tega, so bile prirejene baš zato, da se olajša svetovna kriza tudi pri nas. Danes se kriza v trboveljskem revirju najbolj občuti. Ta kriza se mora olajšati s povečanjem izvoza premoga na sever in na jug.

Kar se tiče elektrifikacije, bo prihodnji teden podpisana pogodba za nov agregat od 5.000.000 konjskih sil za rudnik Velenje. Verujte v našo dobro voljo. Pomagati hočemo povsod. Slišali smo vaše težave in karkoli se bo dalo napraviti, bomo napravili.

Sedaj pa še malo o tem-le: Da postavimo vse na pravo mesto, je treba pogledati malo nazaj. Ne pozabite, da smo se trgali v političnih borbah, ki so bile vprav v tem kraju posebno hude. Tako je šlo deset let. Na žalost se nikjer in nikoli ni pri tem naglašalo, kaj bi nas moralo ujedinjati, temveč samo tisto, kar nas je razjedinjalo. Ta boj je prispel do vrhunca in tako stanje se ni moglo dalje držati. Ne rečem, da je bilo vse, kar se je napravilo, slabo. Upoštevati ne smemo samo Dravske banovine, temveč vso državo, ker so bili strankarji razbrzdani do skrajnih mej. Tudi jaz sam sem bil strankar, kakor tudi moji tovariši. Strankarstvo v vsej državi je prišlo do točke, preko katere ni moglo dalje. Sovražniki naše države so že delali račune in se pripravljali, da bi mogli deliti plen. Toda božja previdnost je postavila na čelo naše države odličnega moža (burno odobravanje in vzkljkanje: Živel kralj!), ki je prevzel nase od-

govornost in rekel: »Tako ne sme dalje iti!« (vnovič burna vzkljkanja kralju). To nam je prineslo 6. januar ali kakor pravite vi: Novi režim. Ta režim je moral najprvo gledati na to, da se ublaže strankarske strasti. Ni tu diktature. Začelo se je konstruktivno delo. Priznati morate, da je novi režim imel toliko poleta zlasti v zakonodajstvu, kakor ga ni bilo vseh preteklih 10 let. Zato je prišlo tudi do 3. oktobra. Borbe strank v prejšnjih letih za ureditev naše države so bile s 3. oktobrom presekane, ker smo takrat dobili važno novo ureditev države. Tedaj so se končali vsi spori o federaciji in o konfederaciji, kakor se je to že zvalo. To vprašanje je enkrat za vselej spravljeno z dnevnega reda.

Po 3. oktobru se je začelo novo konstruktivno delo. Administracija se je v najvišji meri prenesla na banovine. Kar še ni končano, se bo končalo v evolucijo. Administrativna preureditev je težka, to vemo dobro. Posebno vem to jaz kot bivši ban. Zakonodajstvo še ni končano, ker je treba novo zakonodajstvo še udomačiti in uvesti v življenje. Vse to pa ne gre tako naglo. Za vse to je treba časa in malo potrpljenja.

Sedaj pa še nekaj o slovenstvu in o jugoslovanstvu. Mnogo se o tem povsod govori. Tudi prej so bile pri nas stranke, ki so imele v svojem programu jugoslovanstvo. Danes je konec strankarskega jugoslovanstva. Danes imamo jugoslovanstvo napisano na zastavi, ki jo nosi Nj. Vel. kralj. (Burno odobravanje.) Kakor raste drevo iz malega v veliko, tako tudi ideja rase iz male v veliko. Ali je pri nas takoj obstajalo slovenstvo? Ni! Pogledajte samo malo nazaj. Bili smo Korošci, Stajerci, Kranjci in Primorci. Vsi smo se po tem ostro razlikovali, vsak se je držal svojega. Isto je bilo tudi po drugih krajih. Najprej so bili Šumadinci, šele potem so postali Srbi. Jugoslovanstvo ni diktatura, ni plod diktature, temveč jugoslovanstvo je nekaj kar obstoji, je konstatacija tistega, kar je tu. A vse drugo so bile samo veje in mladike drevesa. Vrh vsega tega pa je jugoslovanstvo. Danes to drevo vedno bolj raste in deblo tega drevesa je jugoslovanstvo. Zato je nerazumljivo, če še danes o tem debatiramo, kam naj se opredelimo. Jugoslovenska misel je: eno državljanstvo, ena dolžnost, ena pravičnost, eno nacionalno čustvo, ena domovina in ena Jugoslavija, močna in krepka ter strah in trepet naših sovražnikov, a ponos naših prijateljev in zaveznikov.

Za njim je govoril minister Svrnjuga in končno je mestni načelnik predlagal pozdravni brzojavki za Nj. Vel. kralja in ministrskega predsednika Živkovića.

Slavnostno kosilo.

Gospodje ministri so potem odšli s povabljenji v hotel Evropa, kjer jih je čakalo slavnostno kosilo. Prvi je na tem kosilu nazdravil kralju načelnik dr. Goričan, vladni občinski odbornik dr. Vrečko. Kot tretji je govoril minister Srškić, nato pa vladni svetnik Lilek, ki je pozdravil ministra Srškića kot svojega bivšega učena na gimnaziji v Novem Sadu. Minister Srškić se je iskreno zahvalil svojemu bivšemu profesorju. Nato je govoril minister Svegelj. Dr. Hrašovec se je spomnil velikih na-

eijonalnih bojov v Celju. Končno je govoril starosta celjske sokolske župe ravnatelj Smertnik, ki je izvajal, da se bo Sokolstvo vedno in povsod zavedalo velikih nalog, ki jih je postavil

Govor ministra Švrljuge

»Potujoč po širni naši domovini smo moji tovariši in jaz napravili nekatere konstatacije, ki so skupne za vse kraje. Sestojte v tem, da vlada povsod zadovoljstvo zaradi manifesta od 6. januarja. Povsod smo videli iskreno, odkrite in javno zadovoljstvo naroda, ker je prišlo do vlade kraljeve volje, enakosti in pravičnosti za vsakogar. Delo na tem ni lahek posel.

Najbrže je resor, ki ga imam jaz v rokah, najtežji. V naši državi imamo 6 davčnih zakonodajstev in 6 različnih občinskih uprav. Imamo dosti težav z vprašanjem finančnega sistema. Kar se tiče državnih financ, mislim, da so se že pokazali uspehi, da se že vidijo plodovi. Nimamo več nepravilnih davkov. Intencija vlade je, da so po vsej državi za vsakega posameznika finančna bremena ustrezna njegovi moči in njegovim imovinskim prilikam. Če bi bili zadnjega pol leta zašla v sedanjo težko krizo, mislim, da se nikjer ne bi slišalo pritožbe zaradi hudih davkov. Toda gospodarske razmere in gospodarski stroj vsega sveta se je silno spremenil v razmeroma kratkem času. Gospoda, če primerjamo rezultate naše zunanje trgovine in našega izvoza z rezultati v inozemstvu, moramo biti srečni in zadovoljni, da smo v Jugoslaviji. Ne smete misliti, da kraljevska vlada ne vidi težav in da jih ne pozna. Bodite prepričani, da se resno trudimo, da pomagamo, ker brez zadovoljnih posameznikov tudi ni države. Najvišji naš princip je, da so vsi zadovoljni.

Banovine že danes kažejo dobre rezultate in velika večina vaših potreb spada v banovine, zato prosim navzoče banske svetnike, da vse potrebe svojih krajev

Nj. Vel. kralj, da bo delalo v dobrobit in na predek države in njenega edinstva.

Nato so se ministri tik pred 4. uro z avtomobili odpeljali proti Mariboru.

predložiti na banskih svetih in da jih tam najresneje ocenijo.

Neki govornik je rekel, da ima Slovenija poseben tip malih občin. Povprečno število prebivalcev posamezne občine v Sloveniji ne znaša niti 1000 duš, medtem ko je povprečno število v državi blizu 5000 duš.

Gospod minister se je potem še bavil z željami posameznih krajev, izraženimi na današnji konferenci in dejal:

Zelje naroda se urejujejo

»Pregledal bom statistiko, ki se nanaša na Celje, pa bom videl, ali je mogoče otvoriti v Celju carinarnico.«

Dalje je minister dejal, da ne bo imel nič proti temu, če se plačujejo davki v štirih enakih obrokih na leto, ker bo na ta način finančno ministrstvo prej prišlo do denarja. Minister govori dalje o vprašanju vina in o vinski krizi ter konstatira splošno evropski pojav, ki ga povzroča nadprodukcija. Z našim lastnim konzumom ne moremo popraviti cen vinu, temveč se more to storiti samo z izvozom. Zato se že leto dni plačuje izvozna premija, ki je danes v nekaterih krajih dosegla že cene vina. Večjih žrtev, kakor jih sedaj družba trpi samo zaradi enega stanu, se ne more zahtevati. Porabila so se tudi paliativna sredstva in vojska dobiva vino samo zato, da se razbremenijo tržišče. V tem pogledu se bo tudi v naprej storilo vse, da se kriza prebrodi.

Svoj govor je minister končal z nado, da bo, kadar drugič poseti Slovenijo, našel te kraje mnogo srečnejše in zadovoljnejše.

Govor ministra dr. Švrljuge je bil burno pozdravljen.

V Mariboru

Ob 15:45 so gg. ministri Sernee, Srškić, Švrljuga in Švegelj zapustili Celje in krenili z avtomobili v Maribor. Večina hiš ob cesti je bilo okrašenih z zastavami. Ljudstvo je ministre povsod navdušeno pozdravljalo. V Vojniku so se ministri peljali skozi špalir šolske dece z učitelstvom ob viharnem navdušenju mase.

V Konjicah.

Prvi sprejem je bil v Konjicah. Gg. ministre je pozdravil srečni načelnik dr. Davorin Trstenjak, za njim konjiški župan dr. Rado Jereb, obdan od občinskih odbornikov. Nato jih je povabil na sresko poglavarstvo, kjer jih je s primernim nagovorom slovesno pozdravil. Gg. ministri so se z vsemi prisotnimi pozdravili in prijazno razgovarjali. Navzoči so bili: za Okrajno hranilnico dr. Rudolf, za cerkveno oblast arhidijakon Tovornik, za okrajni cestni odbor župnik Fr. Hohnjee iz Čadrama, ki je prišel gg. ministrom nasproti do Celja in jih nato spremljal do Maribora v Avtomobilu g. ministra Serneca. Za davčno upravo upravitelj Šuc, za sodišče starešina Mihelič, šolski upravitelj Šel in starešina tamonjega Sokola Prerazil. Ko so ministri odhajali, jih je ljudstvo pred srezkim poglavarstvom burno pozdravljalo in šolski otroci so izročili ministru Sernecu lep šopek nageljnove.

V Slovenski Bistrici.

Ko se je mračilo, so dospeli avtomobili z visokimi gosti v Slovensko Bistrico, ki je bila vsa v zastavah in lučeh. Nasproti sta jim prišla iz Maribora župan mariborske občine dr. Juvan in srečni načelnik dr. Hacin. Ministre je pozdravil slovenjebistriški župan dr. Boštjan Schaubach. Navdušeno pa so manifestirali za državo, kralja in vlado otroci, Sokoli in gasilci. Po kratkem sprejemu in pozdravih so se ministri odpeljali proti Mariboru in dospeli v mesto okrog 17:15, kjer so jih na zelo svečan način sprejeli.

Veličasten sprejem v Mariboru.

V Mariboru se je medtem zbrala na Glavnem trgu ogromna množica občinstva, danje šolska mladina, Sokoli, gasilci, društva in korporacije. Ko so se kmalu po 17. uri na glavnem mostu pojavili prvi avtomobili je zasvirala železničarska godba. Ljudstvo pa je visoke goste sprejelo z gromkimi živijo-klici. Avtomobil gg. ministrov so se ustavili pred Mestnim magistratom, kjer so jih sprejeli župan dr. Juvan, ki se je tik pred ministri vrnil v mesto, podžupan dr. Lipold, šef policije Kerševan in drugi dostojanstveniki, katere so odvedli najprej v županovo sprejemnico kjer so jih predstavili gg. ministrom. Nato pa je sledila v mestni posvetovalnici, kjer so se polnoštevilno zbrali občinski svetniki, konferenca. Tu je g. mestni načelnik otvoril sejo in pozdravil gg. ministre s tem-le govorom:

Govor župana dr. A. Juvana

»Gospodje ministri! Dragi nam gostje! Mno-gospoštovana gospoda! Mesto Maribor je doletela danes izredna čast in velika sreča, ko more v tej zgodovinski dvorani, v kateri se je odločala dolga stoletja usoda obmejnih Slovencev, pozdraviti štiri ministre kraljeve vlade. V imenu mesta Maribor vas, gospodje ministri, prisrčno pozdravljam in vam kličem: Dobrodošli! Naša radost je tem večja, ker prihajate k nam kot zaupniki in odlični ministri našega viteškega

kralja, kateremu je ves Maribor od srca vdan, in kot intimni sodelavci prvega zaupnika Nj. Vel. kralja g. predsednika vlade Petra Živkovića, ki z veliko državniško modrostjo vodi našo državo in je bo privedel do končne konsolidacije. Naš program je iskren in prisrčen in prosim, da najde enak odmev tudi pri vas, gg. ministri.

Mesto Maribor s svojo okolico leži na najbolj severne točke naše lepe Jugoslavije, toda v nacionalno ogroženem ozemlju. Zato strankarski boji pri nas niso bili tako ostri kakor drugod v državi. Nacionalna nevarnost je blažila strankarske strasti in nestrpljivost. Mi vemo in vedno smo vedeli, kaj je za nas narodna svoboda. V teh krajih smo preživeli težke čase. V tej dvorani se dolgo ni smela spregovoriti slovenska beseda, na svoji zemlji, posvečeni s svoje krvi in trudom, smo bili tuje in državljani druge vrste. Nismo imeli narodnih šol naš jezik so zaničevali, od javnih služb so nas odbijali, zatirali so nas in celo zapirali narodno zavodne ljudi!

Ko je bilo trpljenje najhujše, nam je prinesla srbka vojska zanjo svobode. Po stoletnem robstvu smo dočakali narodno osvobodilno in združitev z brati Hrvati in Srbi v svojo mogočno Jugoslavijo pod žezlom dinastije Karadjordjevičev. Gospodje ministri, samo oni, ki je živel v robstvu, more pravilno ceniti svobodo. Gledati smo morali, kako so se nesposobne narodni voditelji zapleli v strankarske boje, ki so ograjali napredek in celo obstoj države. Zato smo obmejni Slovani brez razlike strank s hvaležnostjo pozdravili veliki dogodek z dne 6. januarja 1929, ko je viteški in modri kralj napravil konec laži-parlamentarizmu in prevzel vodstvo države v svoje roke in pozval v vlado izkušene in z globoko ljubeznijo navdahnjene javne delavce, katerih četvorico imam čast pozdraviti v naši sredini.

Gospodje ministri! Prišli ste kot odposlanci vladarja in predsednika vlade k nam, da se pri zastopnikih naroda informirate o potrebah in razpoloženju ljudstva. Prišli boste v stik z vsemi bivšimi strankarji in zastopniki vseh slojev našega naroda in našega obmejnega prebivalstva. Povedali vam bodo naše težnje in potrebe in prosili vas bodo, da jim greste na roko, imeli pa boste tudi priliko, da spoznate njih pravo razpoloženje. Slovenski del našega naroda je brezmejno vdan in globoko hvaležen svojemu viteškemu kralju in vzvišenemu kraljevskemu domu. V ogromni večini odobrava smer-nice kraljevega manifesta od 6. januarja, odobrava in s hvaležnostjo zasleduje veliko delo naše kraljevske vlade pod vodstvom predsednika g. Petra Živkovića.

Vsak razsoden in objektivni državljani mora in more videti, kako velikansko delo se je izvršilo v tem kratkem času. Vsi državljani imamo enake zakone pravice in dolžnosti. Velik napredek se je dosegel v gospodarstvu in uspeh tega smotranelega dela se bo tem bolj opazil med narodom, čim dalje bo trajala ta vlada. Videli boste, da je naš narod pripravljen žrtvovati vse svoje moči za čim hitrejši uspeh kralj, vlade.

Mi vsi, ki smo poklicani na vodilna mesta, po svojih močeh posvečamo vse sile brez ozira na bive stranke, da to vlado podpremo, da delamo po njenih intencijah, da skupno dosežemo oni veliki cilj, ki ga je postavil prvi sin našega

naroda, Nj. Vel. kralj: Ustvariti in zgraditi trdne temelje za močno, bogato in srečno Jugoslavijo, močno in spoštovano na zunanji, v kateri bodo vsi trije bratje, Srb, Hrvat in Slovenec živeli v bratski slogi in ljubezni, enakopravni

pred zakonom, ene misli in ene krvi. V tem smislu vas, gospodje ministri pozdravljam in kličem: Naj živi Nj. Vel. kralj, živeča Jugoslavija, dobrodošli gospodje ministri! (Silno odobravanje).

Srškičev govor

G. Županu je na njegov pozdrav odgovoril v imenu vseh navzočih ministrov pravosodni minister dr. Srškić Milan, ki je v svojem govoru posebno naglašal:

Čast nam je in srečni smo, da moremo prisostvovati seji vašega občinskega sveta, da se moremo zahvaliti vam in meščanstvu za sprejem. Ta iskreni in prisrčni sprejem, s katerim je počastil ves slovenski del našega naroda brez razlike nas odposlanec Nj. Vel. kralja, nam je priča, kako ste Slovenci pravilno razumeli novi duh in nove potrebe. Ta sprejem dokazuje, da se naš najsevernejši in najzapadnejši del naroda v polni meri zaveda položaja, nastalega po zgodovinskem 6. januarju.

Vi, ki ste se tu stoletja borili za svojo nacionalno eksistenco da ohranite svoje jugoslovansko čustvovanje, ste tudi v skupni jugoslovanski državi čutili, da po vseh svojih močeh pomagati s svojo kulturo in sposobnostjo sebi in skupnosti do napredka.

Mi prihajamo k vam kot odposlanci Nj. Vel. kralja, da kakor je on to hotel, brez posrednikov sami in naravnost govorim z vami. Nj. Vel. kralj je prav to tudi hotel, kajti mogel bi vladati tudi brez naroda, a to bi bilo proti njegovim intencijam, kajti pot do uspeha in do vse moči leži v prvi vrsti le v medsebojnem zaupanju in sodelovanju. Zato je kontakt kraljevske vlade z narodom potreben. Da vzpostavimo ta kontakt, zato smo prišli k vam.

Mi vemo, da so vaše potrebe velike, a vemo tudi, da se dajo izpolniti le takrat, če so na raz-

polago tudi potrebna sredstva. Mi bomo skušali storiti vse in bodite trdno prepričani, da morete pri tem računati v polni meri z našim razumevanjem, naklonjenostjo in najboljšo voljo. Spo-ročaji bomo Nj. Vel. kralju o vašem velikem patriotizmu in o velikem razumevanju novega stanja in dela za skupne uspehe, ki smo ga našli pri vas.

Naša velika želja je, da odstranimo vse grehe, napake in ovire preteklosti in da z našim velikim viteškim vladarjem do kraja izvedemo program, ki so ga zahtevale deklaracije kraljevske vlade za sijaj, veličino in srečno bodočnost naše velike kraljevine Jugoslavije. (Viharno odobravanje).

Na ta izvajanja g. pravosodnega ministra se je zahvalil župan dr. Juvan ter nato zaključil svečano sejo.

GG. ministri so se nato v spremstvu okrožnega inšpektorja dr. Schaubacha, mestnega župana dr. Juvana in drugih dostojanstvenikov o viharnem pozdravljanju večstočglave množice ki je še vedno bila zbrana na Glavnem trgu pred magistratom, odpeljali v hotel »Orel«, kjer je bila nato intima večerja.

Jutri dopoldne ob 9. uri dalje bodo gg. ministri v kazinskem poslojpu sprejemali zastopnike oblasti, korporacij itd. Ako bo čas dopoldne so bodo ministri dopoldne odpeljali na izlete v okolico. Ob 12:30. ur bo pri »Orlu« slavnosten banket. Po banketu pa se bodo ministri odpeljali dalje proti Ptuj in Varaždinu.

Okrožnica v. d. bana Dravske banovine ob obletnici

Povodom prve obletnice banske uprave izraža dr. Pirkmajer banovinskemu uradništvu priznanje in zahvalo za izvršeno delo

Ljubljana, 11. novembra. AA. Vršilec dolžnosti bana Dravske banovine g. dr. Pirkmajer je pozval načelnike oddelkov, naj danes ob 12. uri skličejo sestanek vseh nameščencev oddelkov ter jim prečitajo to okrožnico:

Danes, ko je minulo leto dni, odkar je započelo delovanje kraljevske uprave Dravske banovine, zrem nazaj na to dobo in vidim, da so bili v tem času vsi naši uradniki ter sploh vsi naši nameščenci na svojem mestu pri izvrševanju dolžnosti za uresničenje velikih ciljev, postavljenih z zakonom o nazivu in razdelitvi države na banovine in z zakonom o bankski upravi.

Če se je bilo v začetku treba še le privaditi na skupno delovanje državnih in banovinskih nameščencev, ter so se morale prebrestiti razumljive težkoče, ker je bilo treba pretrgati s preteklostjo ter postaviti upravni aparat na solidno podlago enako-

sti pri izvrševanju dolžnosti in deležnost pravic, lahko danes z zadovoljstvom konstatiram, da sta dobra volja na eni strani in uvidevnost na drugi strani rodila povoljen rezultat, ki omogoča mirno in smotno no delo v našem obsežnem področju.

Porabljam to priliko, da izrazim svoj priznanje in vso zahvalo vsem in vsako-mur naših nameščencev, ker se popolno ma zavedam, da grede uspehi našega dela v največji meri na račun marljivosti, vestnosti in poštrevolnosti osebja. Obenem naprošam, da vztraja vsak tudi v bodoče v poštrevolnem delu, imajoč pred očm svetel vzgled in visoko zamišl Njegoveg Veličanstva kralja ter prizadevanja kraljevske vlade pod predsedstvom g. generala Petra Živkovića, ki se vzgledno trudi, da nam ustvari urejeno in mogočno domovino ter pravo srečo naroda.

»Heimwehr bo sledil vzoru italijanskega fašizma«

Izjava majorja Pabsta novinarjem — Major se te dni vrne v Avstrijo

Trst, 11. novembra. n. Bivši vodja avstrijskega Heimwehra major Waldemar Pabst, ki prebiva v Benetkah, je dal italijanskim novinarjem tri izjave. V prvi je govoril o vzrokih svojega izгона in naglašal, da se bo brigal, da zbere vse obtožbe, ki so jih nakopičili proti njemu, kot da bi on ogrožal varnost avstrijske republike. V drugi izjavi je obrazložil program in cilje Heimwehra. Opozoril je, da je parlamentarizem nemogoč in da bo Heimwehr sledil vzoru italijanskega fašizma in Avstrijo preuredil na fašistovski način. Posebno je pozdravil Mussolinija, ki se mu je posrečilo doseči sodelovanje med Avstrijo in Italijo. Avstrijski notranji min. Starhemberg je odredbo o izgonu Pabsta uničil, njega samega rešil vseh obtožb in obljubil, da bo poskrbel, da mu vlada prizna avstrijsko državljanstvo, ker je zaenkrat še vedno nemški državljani. Za njegov povratak v Avstrijo je bilo te dni že vse pripravljeno, vendar pa major Pabst, kot pravi »Popolo di Trieste«, ni smatral za potrebno, da se povrne v Avstrijo, dokler se ne pokažejo definitivni rezultati volitev. Pabst je danes popoldne odpotoval iz Benek v Bocen, kamor prispe nočoj in kjer bo prenočil. Jutri odpotuje preko Brennerja v Innsbruck, kjer mu pripravljajo svečan sprejem. Ta bo demonstrativnega značaja, ker bodo baš jutri praznovali 12-letnico avstrijske republike. Major Pabst bo po napovedih tržaškega lista v Innsbrucku sijajno sprejet. Priredili mu bodo tudi bakljado. V Innsbrucku ostane dva dni, nato bo pa nadaljeval svojo pot na Dunaj, kamor prispe 15. ali 16. t. m. Pred odhodom iz Benek je Pabst dal novinarjem tretjo izjavo in je o rezultatih volitev dejal, da so bili povoljni za njegovo stranko, ker bo odslej 8 zastopnikov Heimwehra v parlamentu vršilo kontrolno vlogo. Pabst je dejal, da je to izhodna točka, prva etapa velikega pokreta, ki je na pohodu. On bo odločno še nadalje ostal pri svojem stališču, da parlamentarizem nikoli ne bo mogel izlečiti rane in odpraviti zlo, na katerem trpi sedanja država. V ostalem ni niti on niti njegovi prijatelji polagal večje važnosti na volitve. Volitve

ne morejo ničesar spremeniti. Izrazil je zaupanje v Starhemberga in Hüberja, ki bosta znala za vsako ceno vzpostaviti red in obnoviti blago stanje v Avstriji. Končno je opozoril, da je treba čakati najmanj še dva dni, da se situacija po volitvah razčisti.

Fašistovski listi na podlagi teh izjav skle-pajo, da bosta Heimwehr in desno krilo krščanskih socijalcev brez ozira na rezultate volitev s še večjimi silami zaokrenila politično situacijo v Avstriji na desno.

Iskren sprejem francoske delegacije na Rakeku

Rakek, 10. novembra.

V nedeljo so v naglici okrasili kolodvor, v kratkem času je bil ves v vencih in zastavah — francoskih in jugoslovanskih, zastave so izobesile tudi vse druge hiše na kolodvoru. Vse to ni čast francoski delegaciji, ki je potovala v Beograd, da prisotstvuje slovesnemu odkritju spomenika hvaležnosti, ki ga je postavila Jugoslavija Franciji.

Vest, da pridejo Francozi z brzovlakom ob 6. zvečer, se je razširila po Rakeku med ljudkomaj ob pol 5. Odrasli in mladina so pohiteli na kolodvor. Peron na postaji je bil kmalu poln občinstva, ki je viharno pozdravljalo došle goste — uradno delegacijo vojakov s solunski fronte. Tudi Francozi so živahno odzdravljali in klicali »Vive la Yougoslavie«. Vodja delegacije se je prisrčno zahvalil manifestantom za nepričakovane in navdušene ovacije. Govoril je v srbo-hrvatskem jeziku.

Druga delegacija je prišla nekaj po 10. zvečer. Kljub pozni uri je prišlo občinstvo na kolodvor v še večjem številu. Še celo iz Cerknice se jih je pripeljalo en avtobus. Gostje so bili še bolj burno pozdravljeni. V splošnem navdušenju je začel nekdo peti »Lepa naša domovina« nankrat je vse pelo za njim. Navdušenim manifestantom se je zahvaljeval v francoskem jeziku minister Champentier de Ribes, stopil je tudi iz vagona in podajal roko okoli stoječim. Navdušenje je priklopelo do vrhunca, ki se je poleglo šele ko je vlak s francosko delegacijo izginil na ovinku postaje proti Logatcu.

Dnevne vesti

— Novi vojaški atašeji pri naših poslaništvih. Za vojaškega atašeja pri poslaništvu na Dunaju je bil imenovan artilerijski polkovnik Dragutin J. Pavlović, doslej načelnik štaba kraljeve garde, za vojaškega atašeja pri poslaništvu v Madridu pa konjeniški polkovnik Dimitrije T. Predić.

— Uradne ure pri carinarnicah in centralnih carinskih blagajnah so počeniši z 11. novembrom 1930. vsak dan dopoldne od 8. do 12. ure ter popoldne od 14. do 17. ure ter ob sobotah od 8. do 14. ure.

— Imenovanja v vojaški službi. Za vršilca dolžnosti načelnika štaba komande kraljeve garde je imenovan generalštabni polkovnik Dragoljub Mihajlović, za pomočnika stalne vojne bolnice IV. armijske oblasti je imenovan konjeniški podpolkovnik Oton Klobučar, za komandanta 125. vazduhoplovne skupine 6. vazduhoplovne polka major Oskar E. Umek, za vršilca dolžnosti komandanta 1. vazduhoplovne skupine 1. vazd. polka kapetan II. klase Adalbert Rogelj, za vršilca dolžnosti komandanta 3. vazd. skupine 4. vazd. polka kapetan I. klase Ferdo F. Gradišnik, doslej komandant 281. eskadrile 6. vazd. polka, za vršilca dolžnosti komandanta 201. vazd. skupine 7. vazd. polka kapetan I. kl. Jerolim A. Novak, za vršilca dolžnosti komandanta aerodroma 6. vazduhopl. polka kapetan I. kl. Fran F. Rus, za vršilca dolžnosti komandanta aerodroma 7. vazd. polka Joža S. Zupančič, za artilerijskega referenta pri komandi v Boki Kotorski je imenovan podpolkovnik Valentin B. Čop. Razrešen je od dosedanjih dolžnosti vazd. major Vladislav Sondermajer.

— Poziv prijateljev francoskega jezika in kulture v radovljiskem okraju. V radovljiskem okraju, ki je središče tujkega prometa v Jugoslaviji, še ni društva, ki bi sistematično gojilo popularno znanje franc. jezika in prijateljske stike s plemenitim prijateljem našega naroda, Francijo. Na pobudo francoskega instituta in g. konzula Neuville-ja sem prevzel nalogo, da izvedem pripravljajna dela za ustanovitev takega društva. Brez predjudica za drugačni sklep bodočnosti zamiljam Jesenice kot sedež tega društva z ozirom na odlične prometne zveze z Radovljico, Bledom in Kranjsko goro. Vsakogar, zlasti pa prosvetno-kulturna društva v okraju prosim, da mi sporočijo po dopisnici najkasneje do vstetega 16. t. m., ali bi bili pripravljeni udeležiti se pripravljajnega sestanka, ki naj bi se vršil v soboto, dne 22. t. m. na Jesenicah, popoldne nekako ob 17. uri, skupno s predavanjem g. Veya, lektorja za franc. jezik na ljubljanski univerzi. Predavanje se bo vršilo, ako prejmem zadostno število prijav, da se bo dalo presojati, s kolikšnim uspehom utegne društvo delovati. Obstojata prosvetno-kulturna društva opozarjam, da se bo našla oblika, ki bo preprečila, da bi ustanovitev zamiljenega društva pomenjala oslabilitev obstoječih, Dr. Štempihar, Jesenice.

Oglejte si

bogato zalogo kuhinjske posode aluminijaste ter emajlirane v raznih kvalitetah in barvah pri tvrdki z železino 103

STANKO FLORJANČIČ

Ljubljana Sv. Petra cesta 35.

— JAD. »Triglava«. Dne 30. oktobra 1930. se je vršil 22. redni občni zbor JAD. »Triglava« v Ljubljani, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik, Kline Erik, stud. med.; podpredsednik, Piškur Lojze, cand. iur.; tajnik I., Zajšek Mate, stud. iur.; tajnik II., Zinauer Milan, cand. iur.; blagajnik, Frlan Marko, stud. iur.; arhivar, Korošec Pavel, stud. teh.; knjižničar, Jakhet Adolf, stud. phil. gospodar, Sotlar Bojan, stud. iur.; odbornika: Raič Dušan, stud. teh. in Ile Jože, cand. iur.; revizorja: Lah Jože, cand. ing. in Košar Josip, cand. phil.

— Dr. Černetov Poslovni koledar za l. 1931. ob enem Poslovni Adresar Jugoslavije je izšel z izredno praktično vsebino. Potreben je vsaki pisarni in uradu. Stane Din 30.—, s poštnino Din 33.50. Dobi se v vseh knjigarnah in pri izdajatelju: Dr. Ivan Černe-tu, Ljubljana, Miklošičeva c. 6. 768

— Krzno se dobi najbolje in poceni pri tvrdki I. Knechtl, krznar, Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 4. 645

— Tovarna Jos. Reich sprejema mehko in škrobjeno perilo v najboljšo izvršitev. 660

— Novi bankovei. Narodna banka je začela v svoji tiskarni na Topčideru tiskati nove bankovce jugoslovanske emisije. Tiskajo se sedaj bankovci po 10 in 100 Din. Oblika bankovcev ostane ista, samo izpremenjeno bo naslovno ime. Mesto »Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev« se bo glasilo »Kraljevina Jugoslavija«. Podpisana sta na bankovcih guverner Narodne banke Bajloni in član upravnega odbora Andrija Radović.

— Pouk o cepljenju sadnega drevja priredi podružnica »Sadj. in vrt. društva« v Ljubljani v sredo, 12. t. m. ob 19.45 na univerzi, v dvorani mineraloškega instituta. Poučeval bo gosp. Josip Štrekelj. Ker bodo s poukom združene tudi praktične vaje v cepljenju, priporočamo udeležencem, naj po možnosti prinese s seboj cepilne nože. Namen tega predavanja je, usposobiti vse prijatelje narave v tem zanimivem opravilu. Saj je res, da nam je najljubše tisto drevje, ki ga sami cepimo. Vstopnine ne bo.

— Regulacija Save pri Kresnicah. Gradbeni odsek banske uprave v Ljubljani je izdelal podrobne načrte o regulaciji Save pri Kresnicah. Regulirala se bo struga Save od Kresnicah proti Verniku v daljavi kakih 3 km. Gradbeno mi-

nistrstvo je te dni že odobrilo detajlne načrte. Stroški regulacije so proračunani na 1.438.838/16 dinarjev.

Najmodernejši vzorce ZAVES IN PERILA

namiznih in kuhinskih garnitur veže naj-fineje in najceneje

Matek & Mikeš, Ljubljana
Dalmatinova ulica šte. 13 628

— Pletarski tečaj v Rakičani (Prekmurje). Ker so mnogi kmetovalci, ki so zaradi neprestanega deževja še močno zaposleni pri jesenskih poslih, izrazili željo, da se pletarski tečaj, ki ga je nameravala prirediti banov. kmetijska šola v Rakičanu že 10. t. m., prične malo pozneje, je uprava sklenila pričetek pletarskega tečaja odložiti za štirinajst dni. Brezplačni pletarski tečaj za kmetovalce pri banov. kmetijski šoli se torej prične neprekljeno v ponedeljek 24. novembra t. l. Ker je na razpolago dovolj prostora, bo uprava lahko sprejela še precej tečajnikov. Pridni tečajniki bodo na koncu tečaja nagrajani. Interesenti naj se čimprej javijo v pisarni banovin. kmetijske šole.

— Vreme. Že peti dan traja lepo vreme. Če je — pravijo — lepo na Martina, potem je mila zima. Po ravninah Dravske banovine je bila večeraj jutraj gosta megla, po gorah izredno solnčno. Barometer je začel padati. V zadnjih 24 urah je padel približno za 3 do 5.5 mm. Barometriko stanje v državi je variralo med 763.6 in 768.3. V Dravski banovini je bilo drugače naslednje stanje: Ljubljana barometer 767.2 (padec za 5.1), temperatura 1.9, relativna vlaga 96%, zmerno vetrovno ESE, močno megleno. Iz megle padlo jutraj za 0.1 mm padavin, najvišja temperatura večeraj 7 C, najnižja 1.6 C. V Mariboru: barometer 765 (padec 4.2), temperatura 3, relativna vlaga 95%, sever, oblačnost 2, najnižja temperatura 3 C. Barometer je večeraj ob 7. kazal: Zagreb 765.5, Beograd 765.2, Skoplje 768, Sarajevo 768.3, Mostar 764.8, Split 764.3, Rab 764.3 in Vis 763.6. Jutranja temperatura se je večeraj gibala od 0.1 C do 12 C. Večeraj je privikrat živo srebro zdrknilo pod ničlo in to v Skoplju. Termometer je večeraj ob 7. beležil: Zagreb 6, Beograd 6, Skoplje 0.1, Sarajevo 1, Mostar 5, Split 11, Rab 12, Vis 10. Za danes v sredo napoveduje dunajska meteorološka postaja znaten padec temperature.

Ljubljana

■ Pristržno slovo ministrskega predsednika od Ljubljane. Že večeraj smo poročali, kako je bilo pristržno slovo g. ministrskega predsednika generala Petra Živkovića od Ljubljane. Ko je g. predsednik vlade v avtomobilu prispel pred glavni kolodvor, ga je pri vходу postajnega poslopja pozdravil direktor ljubljanske železniške direkcije dr. Borko v spremstvu postajnega načelnika g. Ludviga. G. predsednik vlade se je nato prav pristržno razgovarjal z mnogimi odličnimi osebami ter ponovnokrat dajal izraza svojemu zadovoljstvu nad lepim sprejemom z besedami: »Najbolje spomine ohranim na Ljubljano in na te svetle dneve.« g. ministrskega predsednika je spremljal med vožnjo direktor dr. Borko do Zagreba.

■ Znanstvena predavanja. V sredo 12. t. m. ob 8. zvečer se bo vršilo v dvorani Delavske zbornice znanstveno predavanje. Predava dr. Škerlj o temi: »Važnost miljeja za prostitucijo«. Ta predavanja so važen pripomoček za vzgojo mladine. K temu predavanju imajo pristop samo ženske. Pobirajo se prostovoljni prispevki za luč in kurjavo. Udeležite se predavanja!

Modni atelje

Malči Ravnikar

GOSPOSKA ULICA št. 4, pritličje levo,

se priporoča cenjenim damam za okusno in solidno izdelavo plaščev, kostumov in oblek. Državni nameščenci na obroke.

CENE ZMERNE! 773

■ Koncert pevskega kvarteta Glasbene Matice ljubljanske, ki ga tvorijo gospodje Pelan, Završan ml., Završan st. in Skalar, bo v ponedeljek 17. t. m. Znani in jako priljubljeni kvartet Matičnih pevcev bo nam zapel ta večer celo vrsto četverpespevov iz naše literature od najstarejših pa do novejših del sedanje dobe. Natančni spored priobčimo v teh dneh. Danes pa povemo, da je s tem koncertom združena tudi proslava 40-letnega pevskega udejstvovanja našega g. Janeza Završana, ki je eden najbolj znanih slovenskih pevcev, bil steber raznih slovenskih kvartetov, poleg tega pa tudi eden najodličnejših in najzvestejših Matičarjev. Predprodaja vstopnic bo od srede dalje v Matični knjigarni.

■ Družabni večer Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani bo prihodno soboto 15. nov. 1930 ob pol 9. uri zvečer v restavraciji »Zvezda«. Na vrsto pride predavanje o aktualnem vprašanju velike gospodarske važnosti: »O zakonski stabilizaciji dinarja«. Predavat pride iz Beograda g. dr. Milan Lilleg, urednik odlične revije »Narodno blagostanje« in publicist v Beogradu. G. dr. Milan Lilleg je na glasu dobrega in točnega poznavalca naših gospodarskih problemov. Gostje so dobrodošli. Vstop je brezplačen.

■ Pevsko društvo »Slavec« v Ljubljani priredi v soboto dne 15. novembra t. l. ob 20. uri v »Ljudskem domu« Martinov večer s prav pestrim sporedom. (Godba, petje, ples, komični nastopi itd.). Točila se bo dobra domača kapljica in se postreglo z dobro jedajo. Prijatelji petja in vesele zabave iskreno vabljeni. 775

■ Pevski zbor Glasbene Matice. Vaja mešana zboru danes v sredo ob 20. uri. — Odbor.

■ Bukova drva, trboveljski premog in koks pri tt. »Kurivo«, Dunajska 33, tel. 3434 (na Balkanu). 199

■ Pevski kvartet Glasbene Matice ljubljanske, ki ga tvorijo gg. Pelan Vladko, Završan Dušan, Završan Ivan in Skalar Josip koncertira v ponedeljek 17. t. m. v veliki kazinski dvorani. Izredno bogat in pester program naših najlepših po večini liričnih zborov. Kvartet jih je že nešteto krat pel po celi ožji domovini z najlepšim uspehom. Zato ima med našim občinstvom izredno mnogo prijateljev, ki bodo brez dvoma posetili njihov ponedeljkov koncert. Začetek ob 20. uri. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

■ Krovčeva nesreča. Pri tvrdki Teodor Korn je kot krovski pomočnik zaposlen 23letni Ludvik Pibovec. Večeraj popoldne je popravljal streho hiše št. 71 na Poljanski cesti. Nesreča je hotela, da je na strehi izgubil ravnovesje ter je padel 3 m globoko s strehe. Pri padcu si je zlomil levo nogo in je dobil tudi notranje poškodbe. Prepeljan je bil z rešilnim avtom v javno bolnico.

Teodor Kunc naznanja, da je preselil svoj damski modni salon in prikrojevalno šolo na Sv. Petra cesti št. 4, II. nadstropje. (774)

■ Drobiž policijske kronike. Policijski upravi je bila prijavljena tatvina obleke, 4 bojaželjni Bosanci zaradi hudega pretepa v neki predmestni gostilni, neki ponočnjak zaradi kaljenja nočnega miru in neki gostilničar zaradi prekrščenja cestno policijskega reda. Policijski upravi je bil naposled prijavljen prestop obrtnega reda, prekršek naredbe o odpiranju in zapiranju trgovin, 1 prekršek avtopredpisov in 3 prekrški cestnopolicijskega reda.

■ Pozor pred nakupom kolesa. V soboto, 8. novembra t. l. mi je bilo ukradeno iz veže V. mestne hiše za Bežigradom kolo znamke Torpedo št. 433.854, črno pleskano, skoraj novo, vredno Din 2200. Svarim pred nakupom. Kdor bi pa kaj izvedel o njem, ga prosim, da mi proti nagradi javi. — Slavko Puterle, V. mestna hiša za Bežigradom.

■ Aretacije. Od ponedeljka do večeraj opoldne je policija aretirala 3 delinkvente. Med drugimi je bil aretiran neki ljubljčan zaradi drznega vloma, neki moški, ker je imel pri sebi več prstanov sumljivega izvora in naposled neki star berač Jaka.

■ Tatvina plašča. Približuje se zima, zato so tatvine sukenj in plaščev na dnevnem redu. V kavarni »Emona« je bil Stanku Štreklju ukraden z obešalnika 1000 Din vreden plašč, drap barve z usnatimi rjavimi gumbi.

■ Tatvina obleke. V Hrastju pri Mostah stanujočemu krojaškemu pomočniku Francetu Nakrstu je neznan tat odnesel iz zaklenjene sobe razno obleko v vrednosti 400 Din. Tat je odprl s silo pritično okno ter se nato splazil v sobo, kjer je pograbil vse, kar mu je v naglici prišlo pod roke. Tat je potem popihal prav tako skozi okno.

Maribor

m Admiral Koch v Mariboru. Danes 12. t. m. s praškimi brzovlakom ob 13.59. uri prispe v Maribor g. admiral M. Koch, ki se vrača s svoje turneje po Češkoslovaški, kjer je z glavnim tajnikom »Jadranske Straže« in znanim književnikom g. Nikom Bartulovićem priredil več predavanj o našem Jadranu in ustanavljal podružnice »Jadranske Straže«.

m Občni zbori. V petek 14. t. m. ob 20. uri ima pravoslavna cerkvena občina v Slovenski ulici 28 svoj letošnji proračunski občni zbor. Dne 16. t. m. dopoldne ob 9. uri bo v občinskih prostorih v Rušah ustanovni občni zbor krajevne protituberkulozne lige, 18. t. m. ob 17. uri pa bo v gimnazijski posvetovalnici občni zbor podpornega društva za revne učence državne realne gimnazije v Mariboru.

m Šahovski odsek dij. društva »Napredek« javlja, da je društvena soba zopet urejena in bodo sestanki zopet redno vsak ponedeljek in četrtek od 17.—19. ure.

m Seja župnega načelstva mariborske Sokolske župe bo danes v sredo 12. t. m. ob 20. uri v Narodnem domu. Vse člane načelstva pozivam, da se seje udeležijo. Načelnik.

m Prošnja protituberkulozne lige. Tukajšnja protituberkuloška liga je pričela te dni s pobiranjem članarine za letošnje leto in prosi vse svoje člane, da bi ji še nadalje ostali zvesti. Oni, ki so članarino za letošnje prejšje poravnali, naj jo pa vplačajo za prihodnje leto.

m Poroke. Pretekli teden so se v Mariboru poročili: Herbert Grossmann, slaščičar in gdč. Helena Vrhnjakova, šivilja; Franc Caf, železničar in gdč. Marija Fabičeva, gospodinja; Josip Lušanc, nožar in gdč. Štefka Šauperlova, delavka; Franc Gutmacher, tvorniški delavec in gdč. Marija Megličeva, delavka; Ivan Dovnik, šofer in gdč. Ivanka Postružnikova, delavka; Blaž Gracej, železničar in gdč. Ivanka Lozejeva, maserka; Rudolf Štampar, vratar in gdč. Marija Majerjeva, gospodinja; Mihael Golavšek, posestnik in Ivanka Ušenova, posestnikova hči;

Franjo Safarič, železničar in gdč. Marica Divjakova, delavka; Josip Zvegljič, zasebnik in gdč. Anica Majcenova, šivilja; Alojzij Menhard, posestnikov sin in gdč. Ivanka Potrčeva, zasebnica; Friderik Kocbek, klepar in gdč. Roza Kresnikova, kuharica; Franc Hüttler, tvorniški delavec in gdč. Marija Puhčeva; Viktor Podlesnik, krojač in gdč. Jožica Wochlova, uradnica ter Jakob Rokavec, sodar in gdč. Antonija Šobova, tvorniška delavka.

m Z delovnega trga. Od 2. do 8. t. m. je iskalo v Mariboru dela 114 moških in 73 žensk, skupaj 187 oseb. Prostim mest je bilo 127, dela je pa dobilo 79 moških in 55 žensk, skupaj 134 oseb. V istem času sta za delom odpotovali 2 osebi. V evidenci je koncem tedna ostalo še 549 brezposelnih.

m Borza dela. Brezposelnost je v Mariboru v vseh strokah zelo velika, ponudb za delo je pa malo. Pri borzi išče sedaj dela: 18 ekonomov, 20 viničarjev, 10 hlapcev, 4 rudarji, 2 kamnoseka, 29 stavbenih in strojnih ključavničarjev, 15 kovačev, 6 železostugarjev, 3 kleparji, 9 kolarjev, 2 sodarja, 3 mizarji, 5 tkalcev, 3 taptarji, 14 krojačev; 5 čevljarjev, 2 knjigoveza, 6 mlinarjev, 11 pekov, 2 slaščičarja, 7 mesarjev, 6 instalaterjev, 10 točilcev in kletarjev, 2 hotelski slugi, 12 zidarjev, 14 tesarjev, 4 slikarji in pleskarji, 2 fotografa, 14 strojnikov in kurjačev, 29 slug in vratarjev, 2 trgovska pomočnika, 52 pomožnih delavcev, 9 kočijažev in šoferjev, 12 pisarniških moči, 4 vajenci ter več šivilj, postrežnic, tovarniških delavk sobaric in služkinj. Delo dobi: 19 viničarjev, 7 hlapcev, 1 brusar, 1 mizar, 1 sodar, 1 mlinar, 8 čevljarjev, 1 krojač, 7 pomožnih delavcev, več vajencev kovaške, mizarске, pekovske in natakarske obrti, kakor tudi 20 služkinj, 8 kuharic, 4 sobarice, 1 varuška in 1 šivilja za obleko.

m Družabni večer Glasbene Matice bo v soboto v Narodnem domu. Posebno večera bo prvi nastop domačega jazz-banda.

m Ljudska univerza v Studencih. Jutri v četrtek 13. t. m. bo g. dr. Jehart imel predavanje o »Palestini« s skioptičnimi slikami. Začetek ob 19. Vstop prost.

m Avtomobilska nezgoda. Na Aleksandrovi cesti je večeraj jutraj stal posestnik Carl iz Lormanja pred Kličkovo gostilno blizu železniškega prehoda. Na enovpreznem vozu so bila tri teleta. Na vozu je bila posestnica Julijana Plojeva iz Oseka pri Sv. Trojici. Izenada se je kmečki voz od zadaj zaletel v neki osebnih avtomobil in prevrnil vozilo. Takoj pozvani mestni fizik je ponesrečeni Julijani Plojevi, ki je dobila več ran, nudil prvo pomoč.

m Racijska. Tukajšnja policija je v ponedeljek izvršila racijo po mestu za sumljivimi ženskami in je iztaknila tri že davno znane ptičke, ki se kljub nevarnosti, kaznim in izgonom vedno znova vračajo na prepovedana pota. Ženske bodo prejele zasluženo kazen.

Gelje

* Pobiranje takse za skladatelje. Gostje celjskih kavarn so bili v nedeljo zvečer nemalo začudeni, ko so jim plačilni natakariji pri poravnavi računa prezentirali zelene listke, za katere se plača 50 par. Sprva so vsi gostje mislili, da se je zopet uvedla malo priljubljena taksa na nočni obisk kavarn; natakariji pa so jim razložili, da gre za takso, iz katere se po avtorskem zakonu plača tantijema skladateljem, katerih komadi se igrajo pri večernih koncertih.

* Koncert »Svobodec«, ki se je vršil v nedeljo popoldan v Narodnem domu, je bil izredno dobro obiskan in je zelo lepo uspel. Zlasti sta ugajala mešani zbor iz Maribora ter celjski moški zbor, ki ga dirigira g. C. Pregelj.

* Celjsko pevsko društvo ima ta teden pevske vaji danes in v petek, obakrat za mešani zbor.

* Zatekel pes. H gospej Gradišer na Mariborski cesti 3 se je zatekel volčjak z znamko »18 Delnice«. Lastnik ga dobi tam.

* Delovni trg. V času od 2. do 8. novembra je pri celjski Borzi dela iskalo zaposlitve 513 oseb, dela je bilo za 33, dobila je delo 16, brisanih je bil iz evidence 15, koncem tedna pa je ostalo 482 oseb.

Napredovanja v sodno-pisarniški službi

Ker so izpolnili pogoje za napredovanje v državni službi, je pravosodni minister odredil, da napredujejo iz 3. skupine v 2. skupino III. kategorije naslednji sodnopisarniški uradniki:

a) sodni kanclisti: Ersehen Pavla, deželno sodišče Ljubljana, Andres Kristina, okrajno sodišče Novo mesto, Skrem Josip, okrajno sodišče Celje, Rajšp Zorana, okrajno sodišče Kozje, Križnik Anton, okrajno sodišče Vrhnika, Fras Ludovik, okrajno sodišče Celje, Polane Fran, okrajno sodišče Črnomelj, Zbrébr Andrej, okrajno sodišče Litija, Lebič Miloš, okrajno sodišče Brežice, Pohar Erna, deželno sodišče Ljubljana, Čmer Anton, okrajno sodišče Celje, Rigler Fran, okrajno sodišče Ribnica, Grabnar Drago, deželno sodišče Ljubljana, Hönigmann Josip, okrajno sodišče Kranj, Miklič Josip, višje dež. sodišče Ljubljana, Kronabethovgel Stanko, okr. sodišče Radovljica, Fister Antonija, okrajno sodišče Radovljica, Kandrič Jakob, okrajno sodišče Marenberg, Svhweiger Franjo, okrajno sodišče Ribnica in Majcen Matija, okrajno sodišče Mokronog.

b) izvršilna uradnika: Smerdelj Jakob, okrož. sodišče Novo mesto in Mere Anton, okrajno sodišče Maribor.

c) strojni Križnik Valentin, okrajno sodišče Novo mesto.

Pevski praznik v Trbovljah

35 let že Trboveljski »Zvon« zveni v svojem rudniškem revirju, 35 let dviga srca in blaži duše Trboveljčanov; v minulih časih je dvigal prapor narodne zavesti, že lepo vrsto let pa služi umetnosti na koncertnem odru in spada danes med naša najzavednejša, najmarljivejša in najbolj ambiciozna pevška društva izven Ljubljane. Leto za letom prireja redno pevške koncerte doma, izvaja najnovejše zborovske skladbe, dostikrat s spremljevanjem orkestra, (ki marsikatero delo prijetno poživi), nastopa pa tudi povsod drugod, kamor ga kliče pevška dolžnost. »Zvon« šteje med pevška društva, ki so se vselej odzvala klicu naše vrhovne pevške organizacije, prej Zveze slov. pevskih zborov, sedaj Hubadove župe JPS.

Zasluga je vse to pač dobrih vodstev, predvsem pevovodje Oskarju Molla, ki že dolgo dobo z neverjetno vnemo, požrtvovalnostjo in nesebičnostjo stoji pred pultom trboveljskega zbora, še vedno mlad in agil. Pod pultom pa v čudovito lepi slogi vztraja njegov zbor, ki je že nešteto dokazal uspehe svojega navdušenja za pevsko umetnost.

Razumljivo je zato, da javnost — zlasti pa naši pevski krogi niso mogli Zvonove 35letnice prezreti. V nedeljo se je zbralo v Trbovljah izredno lepo število zborov, njihovih zastopstev in prijateljev lepe pesmi, z namenom, da dragemu pobratimu jubilaru izneso svoje čestitke in simpatije. Dopoldne je »Zvon« na kolodvoru korporativno pričakal g. ministrskega predsednika generala P. Zivkovića in mu zapel v pozdrav F. S. Vilharjevo, Slovenec, Srb, Hrvat. G. predsednik vlade je bil viden vzradočen, informiral se je o delu društva in vprašal, koliko časa obstoja. Ko mu je društveni predsednik pojasnil, da praznuje baš ta dan 35letnice svojega obstoja, je g. general Zivković velikodušno Zvonu poklonil dar 5000 Din. Ta lepa gesta g. ministrskega predsednika je med članstvom in občinstvom v Trbovljah izzvala velikansko navdušenje, ki se je pokazalo tudi na slavnostnem koncertu popoldne ob štirih v dvorani sokolskega doma.

Razprodana dvorana je bila pač dokaz, kako priljubljen je »Zvon« Trboveljčanom in s kako pozornostjo zasledujejo njegovo pevsko udeleževanje slovenski pevski krogi. Od vseh strani so prihitali zastopniki pevskih društev, Hubadovo župo JPS sta zastopala podpredsednik Rado Sturm in pevovodja Zorko Prelovec, pevski zbor Glasbene Matice Grčar, Cerar, Peruzzi in ena članica ženskega zbora, »Lj. Zvon« podpredsednik D. Matul in tajnik I. Ošaben. »Slavac« predsednik Hladnik ter več odbornikov in odbornic, »Kraško« predsednik Lokar z večjo deputacijo, »Lipo« v Litiji skladatelj Peter Jerab, »Pevski zbor učiteljskega UJU« predsednik D. Zupančič, glasbeno društvo Ljubljana predsednik Rado Sturm. Korporativno so se slavnosti udeležili: moški zbor »Zvonac« iz Smartna, mešani zbor iz Hrastnika, mladinski zbor iz Zagorja, »Cankar« iz Ljubljane, ki so na koncertu tudi nastopili. Po deputaciji so bili zastopani tudi »Grafika« iz Ljubljane in pevsko društvo »Hum« iz Laškega.

Slavnostni koncert je otvoril moški zbor trboveljskega Zvona in prav posreženo zapel J. Ravnikovo »Kam si šla mladost ti moja«, nato pa E. Adamičev »Scherzando« s spremljevanjem orkestra. Intonačno sta obe skladbi dokaj teški in zato je razveseljivo, da jih je zbor hvalevredno odpel. Po drugi točki je predsednik Zvona Pleskovič podal kratko zgodovino društva z zahvalo vsem zanj zaslužnim možem, nakar so zastopniki društev izrekli jubilaru svoje iskrene čestitke. Prejel je obilo vencev, cvetličnih darov, spominskih slik itd. Vse govore je občinstvo živahno akklamiralo in prirejalo delegatov, društvenim funkcionarjem, najstarejšim članom, zlasti pa g. pevovodji Mollu dolgotrajne, navdušene ovacije.

Po kratkem odmoru je nastopil mladinski zbor Glasbenega društva iz Zagorja in je ljubko, ganljivo zapel Koroško narodno, »Čej so tiste stazice«, in E. Adamičevi »Tam gori za našo vasjo« ter »Po vodi plava«. Gosp. učitelj Kopřiva je v teh mladih srohi zasejal ljubezen do petja. Zbor se je prav pogumno odrezal in bil deležen gorkega priznanja.

Moški zbor smartinskega »Zvonac« je pod vodstvom g. M. Kovačiča ubrano prednašal V. Vodopivčev »Ob večerni uri«, strumno pa A. Hajdrihovo »Slava Slovincem«, dasi zadnje ne doti intonačno čisto. Istega društva mešani zbor zaradi prehlajenja sopranistinj ni nastopil.

Posebno viden napredek se od nastopa do nastopa kaže pri zboru Glasbenega društva v Hrastniku, ki ga odlično vodi D. Čander. Mešani zbor je z vervo zapel dr. A. Schwabovo »Še ena«, ženski E. Adamičev kanon »Solnce sije, zeleni livada«, mešani pa D. Jenkov zbor »Tanana« iz svojevoje »Vračara ili baba Hrkac«, ob s spremljevanjem orkestra. Zadnje posebno z zanosom, ostro, v živahnem, plesnem ritmu, da so jo na ogromen aplavz morali ponoviti.

Simpatičen vtis je v vseh navzočih ostavil nastop pevškega društva »Cankar« iz Ljubljane. Zbor je v rokav pevovodje Krista Perka, šteje le 16 pevcev, poje ubrano, skrbno pazi na dinamiko in prav lepo prednaša. Pel je St. Biničkova »Jesen stiže«, J. Gotovca »Pod jorgovanom« in I. Muhvičev »Mir«. Baritonistom bi bilo priporočati, da se v p malo moderirajo.

Koncert je zaključil nastop jubilara, ki je izvajal J. Prohazkovo »Ljubezen«, dokaj težko in v meškem zboru kočljivo skladbo starejšega a-

tuma, rokospisno E. Adamičev »Jutranje«, prijetno pripravilo, polifono pretkana skladbo in Premrlovo »Našo pesem« s spremljevanjem orkestra. Omenimo naj še, da so vsi zbori peli brez not, na pamet, kar dovolj znači, da društva napredujejo. Škoda, da ni bilo mogoče na tem koncertu nastopiti kateremu drugih ljubljanskih društev. Pa žal ni bilo niti polovične vožnje, za številnejše zbere je pa tak posej združen s prevelikimi stroški, za katere ni nikjer kritja.

Po koncertu so udeleženci in gostje v bratski družbi pri čaši vina in počastitvi boginje Terpsihore ob zvokih pridnega trboveljskega orkestra ostali do odhoda vlakov. Trboveljski Zvon s ponosom lahko gleda na 35 let svojega za prosep naše pevške umetnosti plodnega dela, k jubileju mu še enkrat iskreno čestitamo z željo, da bo, ko stopa v prihodnje petletje, njegovo delo ovcenčano z novimi uspehi! Z. P.

Pred ustanovitvijo Sokola v Poljčanah

Poljčane, 11. novembra.

S ponosom ugotavljamo, da je končno tudi pri nas prodrla sokolska ideja, s ponosom, ker smo borbo, ki so jo mnogi prednamci že započeli, končno izvajali. Zmaga je naša...

V soboto 8. t. m. se je vršila zadnja seja pripravljalnega sokolskega odbora. Predsednik, gospod šolski upravitelj Alojzij Kranjc, je ob navzočnosti župnega tajnika obrazložil dosedanje delovanje pripravljalnega odbora, ki je pripravilo vse tako daleč, da se društvo lahko ustanovi.

Župni zastopnik je z zadovoljstvom sprejel poročila nabiralcev članov, ki so v celoti nabrali okrog 80 članov, od katerih je nad ena četrtina telovadec. Ker so bili tudi vsi ostali pogoji za ustanovitev dani, zato se je že določil tudi dan za ustanovni občni zbor, na katerega vabimo kajpak predvsem vsa sosednja bratska društva. Bo to v nedeljo 23. novembra ob pol 17. uri v šoli v Peklu.

Da je naša akcija tako naglo napredovala, gre predvsem hvala tukajšnjemu društvu »Čitalnica«, ki je k temu koraku mnogo doprinesla. Sklenila je namreč na svojem zadnjem sestanku, da likvidira v prid ustanavljalčev se Sokola s celim premoženjem. S tem sklepom so pristopili tudi vsi Čitalničarji k Sokolu. Mnogi izmed njih so že davno nosili v svojih srcih misel sokolsko in če je danes končno vzkliha v cvet plodonosno, je to povečini tudi čitalniška — to je njenih članov zasluga. — Zdravo!

Smrtna nesreča pri delu

Ključavničar Mirko Böhm padel v 7—8 m globok rov ter obležal skoro mrtev na tleh

Jesenice, 10. novembra.

V soboto 8. t. m. sta dobila ključavničarja Mirko Böhm in Pavel Stravs, ki sta zaposlena pri KID na Jesenicah, naročilo, da popravita žico pri dvigalu, s katerim odvažajo pepel iz peči.

Mladeniča sta položila žez rov tri deske, a ena je bila precej šibka. Iz nepojasnjenega vzroka je stopil Böhm na to desko, hoteč opravljati svoje delo. Deska se je zlomila, siromak je padel na tla ter obležal v mlaki krvi. Dobil je smrtno poškodbo. Delavci so hitro priskočili na pomoč, toda ko so uvideli, da leži popolnoma v agoniji, so ga nemudoma odpravili v bližnjo bolnico bratovske skladnice, kjer se vsestranskemu prizadevanju tamošnjega zdravnika dr. Schwaba žalibog ni posrečilo, da bi ga ohranil pri življenju. Ne da bi se zavedel, je podlegel ponesečenem tekem dveh ur težkim notranjim poškodbam.

Pokojnik je bil dober godbenik, ki se je udeleževal v raznih društvih. S prihranki je podpiral svojo ubogo mater, ki ji je pred leti umrl mož. Slična usoda je doletela Mirkovega brata Hinkota, ki ga je ubil električen tok v Laškem.

Skrivnostni blejski požigalec zopet na delu

Požar, ki ga je zanetil brččas abnormalen človek, ki požiga iz naslade, je uničil posestniku Francu Rogaču v Zagoricah hišo in gospodarsko poslopje

Bled, 10. novembra.

Ni se še poleglo veliko razburjenje blejskih prebivalcev, ko je v nedeljo zjutraj 5. oktobra posestnik element požara uničil posestnik in gostilničarju g. Zrimcu v Gradu gospodarsko poslopje s hlevom in skednjem vred.

Sinoči okrog 11. ure je bilo v tukajšnji farni cerkvi plat zvona. Ljudje so prestrašeni zapuščali domove ter tekli proti razjarjenim Zagoricam in Zelečam, ki so oddaljene le par streljajev od pošte in hotela »Lovca« na Ljubljanski cesti. Gasilci, ki so imeli baš ta čas veselico pri Schlosarju, so na znamenje hipoma zapuščili gostilno ter tekli v Blejski dom po gasilne pripravke, s katerimi so takoj stopili v akcijo. Tudi nočna partija delavcev gradbene tvrdke Slavec, ki je zaposlena pri gradbi Kazine, je bila pod vodstvom svojega polirja Koširja takoj na licu požara, in je z gasilci in domačini jela reševati živino, hišno opravo in drugo.

Gorelo je pri »Mandeljcu«, posestniku Francu Rogaču v Zagoricah št. 32. Požar mu je uničil deloma hišo in ves hlev s skednjem. Izjavil je, da je z ženo komaj dobro legla v vrhnjem delu hiše, ko ga je žena nenadoma zbudila rekoč: »Jezus Marija, hiša gori!« Napol oblečen je stekel po stopnjicah navzdol, kjer je bila streha že vsa v plamenih. V veliki nevarnosti je tekel revež vse zmeden sem in tja ter reševal, kar se je dalo rešiti.

Gasilci so najprej lokalizirali požar ter brizgali vodo na bližnja poslopja. Med tem je pa

uničil požar v pičli uri hlev in skedenj, kjer je imel gospodar približno za 6000 Din mrve ter polno drv. Požrtvovalnemu trudu gasilcev se je zahvaliti, da požar ni uničil tudi vse hiše, ki je bila mestoma že vsa v plamenih.

O blejskih požigih in zagone nem požigalca, je »Jugoslovan« poročal obširno. Značilno je za zločinca, da požiga vedno v nočeh od sobote na nedeljo ali ponedeljek.

Kdo je skrivnostni požigalec?

To vprašanje se vsiljuje vsakomur. Požigi se vrste že nekaj let; zločinec nemotoma opravlja svoje delo ter upropača imetje Blejčanov. Zdaj se loti stare bajte, potem hleva in skednja, gospodarskega poslopja, ki ga uniči s pridelki in stroji vred. Po vsem je soditi, da požiga ista zločinska roka kar v serijah. Ker požiga tudi najmodernejša in največja gospodarska poslopja in ker se ne ve, iz kakšnih razlogov opravlja brezvestno delo, se zdi še najverjetnejše, da je požigalec ekcentričen patološki tip, ki požiga iz naslade.

Blejsko pismo

Bled, 10. novembra.

Lepo solnčno vreme, ki je nastopilo po dolgotrajnem deževju, je nam kaj dobrodošlo. Gradbeno živahnost po vojnih letih in sploh kar Bled obstoja stoji letos na vrhuncu. Tam, kjer stoji danes impozantna stavba Parkhotela in kjer sta prišla na dan dva studenca, je stal pred sto leti Volbenkov mlin. Nad današnjim hotelom je bil bajer, v katerem se je zbirala voda, ki je zadostovala za par ur mletja na dan. No, pa saj je bil takrat še Bled le malokomu znan. Kak gotov brikenskih škofov ali trgovca na poti k železnim fužinam v Bohinj je kvečjemu zašel v ta rajski kotiček naše domovine. Od Volbenkovih dedičev je potem kupil mlin rajnji Malner in sezidal na tem prostoru kmalu daleč zasloveli hotel istega imena. To so bili prvi začetki tujkega prometa na Bledu. Kakor se je svojčas pričel od tu naprej Bled razvijati — tako tudi danes kaže, da bo center tujkega prometa zopet okoli današnjega Parkhotela (poprej Malner) in hotela Toplic. Seveda ta center Bleda že danes kaže bolj veleumestno sliko — a vseeno ima Bled posebno na Miinem in v kolodvorskem delu Bleda ohranjenih mnogo naravnih krasot. Letoviščar, ki bo prišel na Bled in si želel veleumestne zabave, se bo seveda nastanil v centru, a tudi miru željni bo prišel lahko na svoj račun, bodisi v delu Bleda na Miinem ali Rečici.

Stavbena dela pri bazaltiranju kolodvorske ceste tako napredujejo, da bo, ako vremenske prilike pripuste, gotova v 10 dneh. Pa tudi delajo noč in dan tako, da bo letos gotov del do vile Krkoč. Cesta je iz bazalta in je široka 5-50 metrov. Tudi v kolodvorskem delu je živahna gradbena podjetnost. Stanovanjsko hišo si je zgradil predelavec jeseniške tovarne g. Novak. Na hribčku Križanke s krasnim razgledom na jezero, Triglav in Karavanke si je zgradil g. Florjančič lepo vilo, katero misli uporabiti za penzijo.

Vilo Jan, ki jo je kupil svojčas Okrožni urad, a ministrstvo za socialno politiko ni odobrilo nakupa — je kupil sedaj gospod Kenda, ker misli zgraditi na tem prostoru modern športni hotel.

Iz kriminalnega predala

Ljubljana, 11. novembra.

Na dan sv. Martina kronika ne beleži kakih hudih in pretresujočih in krvavih senzacij. Lepo vreme je dal sv. Martin in zato so kolesarski tatovi zadnji čas postali zelo predrzni.

Kolesarski tatovi na delu

Od sobote do danes so kolesarski tatovi ukradli kar 4, skoro še nova kolesa najboljših tvrdk. Z dvorišča trgovine E. Jeločnik v Rožni dolini je neznan tat odpeljal Ed. Mesesnelu 1500 Din vredno kolo znamke »Aiglon«. Kolo je bilo svetlozeleno pleskano in s prostim tekom. — Poštni služitelj Janez Glinšek, stanujoč Pod Rožnikom, je pustil pred neko gostilno na Krakovskem napisu svoje kolo, vredno 1800 Din. V gostilni se je zakasnil le nekaj minut. Ko je prišel ven, je žal presenečen ugotovil, da mu je neznan »kolesarovič« odpeljal kolo. Kolo je bilo črnopleskano z napisom trgovine »Vok«. — Izpred gostilne Grčar na Gasilski cesti v Spodnji Šiški je neznan tat ukradel Francetu Gregoriču iz Nadgorice pri Črnučah 800 Din vredno in črnopleskano kolo. Te tatvine je osumljen neki do 30 let star možki, ki se je dalj časa potikal okoli gostilne. Iz veže stanovanja Slavka Puterla na Suvoborski cesti št. 35 je bilo ukradeno 2000 Din vredno, črnopleskano in novo kolo znamke »Torpedo« s tov. šte. 433854. Krmilo je bilo vpognjeno navzgor.

Smola nočnega vlomilca

Mlada stražnika Albin Gerkman in Ivan Brežnik sta sinoči okoli 23. patroljirala po Dunajski cesti. Prišla sta do hiše št. 37, kjer ima v pritličju svojo prodajalno trgovka Marija Antičević. Stražnika sta opazila, da gori v prodajalni luč. Postalo je njima to zelo sumljivo. Postavila sta se zato na prežo. Stražnik Gerkman je kmalu zapazil, kako je na dvorišču nosila temna moška postava lestvo ter jo priložila na 2 m visoko ograjo. Neznanec se je nato pognal čez ograjo. Stražnik je pohitel za njim in ga tudi kmalu za hišami dohitel. Vprašal ga je: »Kaj ste delali na dvorišču?«

Ni bilo nobenega odgovora. Pač pa ga je predrzni neznanec močno sunil s figo v brado, rekoč: »To-le! In se je nato spustil v divji beg. Stražnika sta tekla za njim. Stražnik Gerkman je tudi oddal strel v zrak, da bi tako opozoril civiliste na bežečega lopova. Delavcu Vilku Dragarju, ki se je nasproti pripeljal s kolesom, se je zdel bežeči človek sumljiv ter ga je prijel in držal toliko časa, da sta prišla stražnika. Toda aretacija je bila zelo težavna. Neznanec se je na vse kriplje branil ter oba stražnika obrcal. Naposled sta ga s pomočjo delavca Dragarja vendarle spravila na policijo.

Na policiji vprašan, kaj je delal na dvorišču, ni hotel dati nobenega pravega odgovora. Naposled so ugotovili, da je neznanec identičen z znanim tatom in vlomilcem Vinkom H., rodom

Ljubljancanom. Bil je že večkrat zaradi tatvine kaznovan. Presedel je že 2 leti v mariborski kaznilnici.

V njegovih žepih so našli mnogo dobrin in sladkarij. Nabasal si je salame, sira, mesa in drugih jedil. Kakor so pozneje ugotovili, je H. zelo oprezno postal. Povsod si je privoščil le malenkost. Spil je tudi mnogo likerjev in se tako silno najedel, da mu je pozneje na stražnici postalo slabo. Vso vsebino je vrgel na tla...

Na policiji je sveto zatrjeval: »Nič ne vem, ali sem vlomil ali ne. Bil sem popolnoma pijan in me je najbrže tam okrog luna nosila.«

»Kako je to, da ste znali tako urno bežati. Če bi bil popolnoma pijan, ne bi vsa mogle noge nositi«, so mu na policiji ugovarjali.

»To je pa druga stvar, gospodje stražniki!« Danes so ga izročili sodišču, ker ni hotel na policiji nič povedati, kako je vlomil. Trgovka Marija Antičević trpi okoli 200 Din škode.

Ptuj

Svečan sprejem gg. ministrov. Kraljevi odposlanci g. minister financ dr. Švrljuga, minister pravde dr. Srškić, minister za šume in rude inženir Serneck ter minister dr. Šveglj prišpejo iz Maribora v Ptuj med 15. in 16. uro v sredo dne 12. t. m. Pred mestnim načelstvom na Florjanskem trgu bo svečan sprejem, katerega se bodo udeležila razen uradov in šol vsa tuk. društva in korporacije. Na to se bo vršila kratka, svečana seja mestnega sveta, katere se bodo udeležili tudi gg. ministri.

Krošnjarstvo je postalo v našem srezu prava nadlega in nadloga. Ne samo upravičeni in potrebn krošnjari preplavljajo naš okraj, nego še bolj neupravičeni mladi ljudje iz sosedne banovine, ki prevažajo svoj »poselek« kar z avtomobili.

Slovenska Bistrica

God sv. Martina bo praznovala tukajšnja CMD 15. t. m. pri teti Krulčevki.

Tombola gasilnega društva je bila v nedeljo popoldne v popolnoma nabiti dvorani okrajne hranilnice.

Novo mesto

Obrtna šola. Na tukajšnji obrtni šoli je z večerajšnjim dnevom pričel pouk nemščine. Naš obrtni naraščaj danes ne obvlada nobenega tujega jezika, radi česar je ta pojav najtopljeje pozdraviti. Banska uprava je pouk dovolila, mestna občina pa bo šolo podprla z brezplačno razsvetljavo in kurjavo učnih sob. Pouk se bo vršil v dveh oddelkih, vsak terek in vsak petek od osmih do pol desetih zvečer.

Jagode zore po trškogorskih vinogradih in rožice cveto, od dreva pa odpada listje. Novomeški trgovec g. Josip Turk je prošlo nedeljo nabral pod svojo lično zidnico cel šopek poletnega cvetja, med katero so se pomešali tudi veliki cvetoči rdeči jagodnjaki.

Svojevrstna stava. V soboto popoldne je stavl čevljarji pomočnik Ivan Teržič s svojimi tovariši, da tudi v tem mrzlem in pustem času preplava široko Krko. Stava ni bila visoka, znašala je le 50 Din. Pa se je zanjo Tržič sselkel in v kopalni obleki skočil z mostu v Krko ter jo prav urno tudi preplaval. Nato se je spet oblekel in sedel na čevljarjski stolec.

Nogometna tekma med novomeškim »Elanom« in kočevskim Sokolom je bila prošlo nedeljo prav zanimiva. Prisotne je bilo mnogo publike. Vnetim igralcem je zelo nagajal moker teren, kjer jim je močno drselo. Kočevski klub je še mlad, pokazal pa je mnogo volje, stremjenja in tudi vaje. Tekma je izpadla v korist Elana z rezultatom 7:0.

Krško

Statistika o posetu tujcev izkazuje v preteklem mesecu 10% porast od meseca septembra. Odprodaja agrarne zemlje na velepos. dr. Attemsa v Brežicah. Ponovno opozarjamo, da uprava veleposvestva ne prodaja agrar. zemljišč, pač pa se vrše samo poizkusna pogajanja med zakupniki te zemlje.

Srečke Jugoslovanse Straže se dobe v trgovini Jos. Starc na mostu. Jadran. Straža je naročila moderno šolsko ladjo za vzgojo mladih mornarjev in je v korist te prireditelja srečkanje. Zrebanje se vrši 12. marca prih. leta, vrednost dobitkov je okrog pol milijona dinarjev.

Dražba ob. lovišč se je izvršila 4. t. m. Vsi lovi v srezu so bili izdraženi za neprizakovano nizke najemnine. Krško lovišče od sedanje najemnine Din 2500 letno je bilo izdraženo za samo 500 Din, in to za dobo 5 let. Lovci pravijo, da je še drugih stroškov z lovom, občina pa bo zopet prikrajšana — kot marsikje — na dohodkih.

Jesenice

Jugoslovanac, ki stane ob delavnikih samo 1 Din, dobite na Jesenicah v postajni trafiki g. Nikolavčiča.

Smrtna nesreča v tovarni. V soboto popoldne se je zgodila v tukajšnji tovarni KID zopet smrtna nesreča, katere žrtev je postal tovarniški delavec 30-letni Mirko Bahun. On in še neki delavec sta hotela izmenjati neke vrvi. Stala sta v višini več metrov na deski, ki pa se je med tem prelomila. Eden se je pravočasno ujel in s tem ušel smrti, dočim je Bahun padel tako nesrečno, da je kljub zdravniški pomoči podlegel v tovarniški bolnici notranjim poškodbam. Bil je splošno priljubljen in dober glasbenik. Naj v miru počiva! Težko prizadetim naše iskreno sožalje!

Nedeljski sport. V nedeljo dopoldne je bila igrana nogometna tekma med tukajšnjima sportnima kluboma »Borec« in »Bratstvo«. Rezultat je bil 13 : 3 za Borca. — Popoldne pa so igrali nogometno tekmo »Borec« in »Svoboda«; rezultat je 1 : 1.

Deseti brat. Sokolski oder vprizori v soboto zvečer in v nedeljo popoldne znano igro »Deseti brat«. Prijatelji lepe igre iskreno vabljene. Ustanovitev sokolskega pevškega zbora. Minuli teden se je vršil v sokolskem domu sestane pevcev. Priglasilo je svoj pristop že veliko število Jeseničanov in najbližjih okoličanov. Organiziral se je mešani pevski zbor. Ob ponedeljkih ima vajo moški zbor, ženski ob torkih, ob četrtkih pa je skupna vaja. Petje vodi gospod Sredenshek.

Gospodarske vesti

× **Proračun centralnega tajništva Delavskih zbornic.** Objavljen je proračun centralnega tajništva Delavskih zbornic za leto 1929-30. Redni in izredni dohodki so znašali 593.500 Din. Od tega odpade na ljubljansko zbornico 175.560 Din. Izdatki so znašali tudi 593.500 Din. Med redne izdatke spada plača tajnika dr. Zivka Topalovića v znesku 120.000 Din, njegovega namestnika Bogdana Krekića v znesku 72.000 Din, referenta statistike tudi 72.000 Din, prvega referenta 48.000 Din, drugega referenta 36 tisoč dinarjev. Dobro so plačani ti centralni delavski zastopniki, kar je res je res. In pomembno je to tudi.

× **Mednarodna reparacijska banka.** Upravni svet BIZ (mednarodne reparacijske banke) se je na svoji mesečni seji bavil z odobritvijo kratkoročnih in srednjeročnih kreditov Českoslovaški, Romuniji in Poljski, ki bi se porabili za povzdigo poljedelstva. Po predložitvi začasnega načrta o tem, v kakšnem obsegu naj bi BIZ sodelovala pri stabilizaciji španske pesete, bo upravni svet principijelno sklepal o končnoveljavnem sistemu sodelovanja.

× **Zloraba geografskih nazivov izvora za vinogradniške proizvode.** Po zakonu o konvenciji o trgovini in plovitvi med kraljevino Jugoslavijo in Francijo, sklenjeno dne 30. januarja 1929 v Parizu (Uradni list št. 249 iz leta 1929), je v čl. 15. vsaka zloraba geografskih nazivov izvora za vinogradske proizvode, n. pr. šampanjec, konjak itd. (naštete v Uradnem listu št. 242 iz leta 1930), če niso res originalni. Omenjeni zakon je stopil v veljavo 15. maja 1929 in se je naša vlada obvezala, da bo v osemnajstih mesecih od dne, ko stopi zakon v veljavo, po zakonu postopala. Ta rok poteče s 15. novembrom t. l. Na to se opozarjajo producenti in prodajalci vinogradniških proizvodov, da se izogone zakonskim postopkom, ki so predvidene za slučaj zlorabe. Originalne nazive smejo terej uporabljati le za originalne francoske vinogradske proizvode, ki pa morajo imeti listino o izvoru. Take listine morajo po carinskih predpisih spremljati vsa vina, ki se uvažajo iz Francije.

× **Konferenca izvoznih institucij v Beogradu.** 10. t. m. je bila otvorena konferenca izvoznih institucij držav Jugoslavije, Romunije, Bolgarije, Poljske in Madjarske. Našo državo zastopajo na konferenci gg. dr. Tomičič, ravnatelj našega zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, dr. Stojković, Pilja, Gottlieb in Djordjević.

× **Anketa o kritični situaciji lesne trgovine.** Z ozirom na to, da je radi splošne gospodarske depresije in velike konkurence inozemskega lesa zašla naša lesna trgovina v nadvse kritičen položaj in se dejansko nahaja pred katastrofo, je Zveza trgovskih gremijev za Slovenijo in Ljubljani sklicala anketo lesnih trgovcev dravske banovine, ki se bo vršila v četrtki, 13. t. m. ob 2. uri popoldne v mali dvorani Celjskega doma v Celju. Ker se bo na anketi razpravljalo o korakih, ki se bodo podvzeli za omiljenje te težke situacije, se vabijo vsi lesni trgovci dravske banovine, da se je udeležijo.

× **Stalna napredovanje poštne hranilnice.** Poštna hranilnica je dobila tekom meseca oktobra 4852 novih vlagateljev, katerih skupno število znaša sedaj 118.435. Vloge so se dvignile na 8 in pol milijona Din tekom oktobra, skupno pa znašajo 101.680.353 Din. Tekom oktobra je bilo otvorenih 123 novih čekovnih računov. Skupno število čekovnih računov pri Poštni hranilnici v Beogradu in filijalah v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, in Skoplju znaša 18.977. Promet tekom oktobra je znašal 6.210 milijonov Din.

× **Avstrija bo odpovedala trgovinske pogodbe.** »Morgenblatte« poroča iz Dunaja, da tamkajšnji gospodarski krogi prav resno proučujejo vprašanja trgovinskih pogodb ter izjavljajo, da so vse trgovinske pogodbe tako z Nemčijo, Madjarsko, Jugoslavijo, Poljsko, Italijo, Francijo in Švico za varstvo avstrijskih gospodarskih interesov nezadostne. Pri tem se ne misli zgolj na odpoved vseh teh pogodb, pač pa se hoče z uvedbo novih visokih carin povzročiti presjio na one države, ki ne kažejo pripravljenosti po novih trgovinskih pogodbah.

× **Madjarsko investicijsko posojilo.** Madjarski listi poročajo, da bo še v teku tega tedna definitivno zaključeno madjarsko investicijsko posojilo v višini 3 milijonov pf. sterlingov.

Dobave

Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do 20. novembra t. l. ponudbe glede dobave gumijevih obrobov za tovorni avtomobil ter glede dobave Jakonet-traku.

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 20. novembra t. l. ponudbe glede dobave 900 kg zakovic, 1000 kg dynamo-olja, električnega instalacijskega materijala in 2000 kg žebeljov; do 21. novembra t. l. pa glede dobave strokovnih knjig in vijakov z maticami.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled).

Dne 21. novembra t. l. se bo vršila pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu ofertalna licitacija glede dobave krovne lepenke, asfalta in katrana; dne 20. novembra t. l. pa pri Primorski Direkciji pošte in telegrafa v Splitu glede dobave 500 parov čevljev. (Oglasa sta na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri omenjenih direktorjih).

Dne 13. in 15. novembra t. l. ter dne 11. in 13. decembra t. l. se bodo vršile pri Glavnem sanitetnem skladišču v Zemunu ofertalne licitacije glede dobave raznega lekarnarskega materijala. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem skladišču).

Direkcija državnega rudnika Zabukovca pri Celju sprejema do 15. novembra t. l. ponudbe glede dobave razne železnine, litih koles, strešne lepenke.

Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 19. novembra t. l. ponudbe glede dobave raznega orodja; do 20. novembra t. l. glede dobave 3 in pol vagona moke.

Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 17. novembra t. l. ponudbe glede dobave 1500 kg denaturiranega špirta in 500 kg surove karbolne kisline ter glede dobave zobatih koles.

Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 20. novembra t. l. ponudbe glede dobave 1000 m vrvi.

Borzna poročila

dne 11. novembra 1930.

Devizna tržišča.

Ljubljana, 11. novembra. Amsterdam 22'735, Berlin 13'445-13'475, Bruselj 7'8774, Budimpešta 9'885, Curih 1095'90, Dunaj 7'9385-7'9685, London 273'95-274'75, Newyork 56'38, Pariz 220'92-222'92, Praga 167'06-167'86, Trst 294'50-296'50.

Zagreb, 11. novembra. Amsterdam 22'705-22'765, Dunaj 793'85-796'85, Berlin 13'445-13'475, Bruselj 787'74 bl., Budimpešta 9885 bl., London 273'95-274'75, Milan-294'60-296'60, Newyork ček 56'28-56'48, Pariz 220'92-222'92, Praga 167'06-167'86, Curih 1094'40-1097'40.

Dunaj, 11. novembra. d. Amsterdam 285'81, Beograd 12'5737, Berlin 196'20, Bruselj 99'02, Budimpešta 124'22, Bukarešta 4'2137, Kopenhagen 189'95, London 34'4837, Madrid 82'10, Milan 37'165, Newyork 71'0, Pariz 27'90, Praga 21'0575, Sofija 5'1455, Stockholm 190'30, Varšava 78'56, Zürich 137'77.

Curih, 11. novembra. Beograd 9'1280, Pariz 20'2525, London 25'0336, Newyork 515'45, Bruselj 71'88, Milan 26'975, Madrid 59'30, Amsterdam 207'45, Berlin 122'79, Dunaj 72'59, Sofija 3'73, Praga 15'285, Varšava 57'75, Budimpešta 90'20, Atene 6'675, Carigrad 2'44, Bukarešta 3'06, Hel-singfors 12'975.

Vrednostni papirji.

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb. Zagreb, 11. novembra. Državni papirji: 7% inv. pos. 87'50-87'75 (87'50, 88), vojna škoda ar. 431-432, (431), vojna škoda kasa 430-432, vojna škoda november 432 bl., vojna škoda december 431-431'50, vojna škoda februar 420-424, 4% agr. obv. 51-54, 7% Bler. pos. 81'75-82 (82'75), 8% Bler. pos. 91-92'25, 7% pos. hipot. 80'75-81'50. — Hrvatska 50 d., Praštediona 927-930, Udružena 191-193, Ljubljanska kreditna 122 d., Medjunarodna 67 d., Narodna banka 8050-8100. Industrija: Sečarana Osijek 298-300, Trboveljska 375'50-376'50, Slavonija 200 d. Večje 124 d.

Dunaj, 11. novembra. d. Bankvercin 17, Kreditni zavod 46'70, Dunav-Sava-Adria 11'20, Prioritete 87'25, Trbovlje 46'60.

Notacija naših državnih papirjev v inozemstvu. London, 11. novembra. 7% Blaire 80'50-82. Newyork, 11. novembra. 8% Blaire 91-92, 7% Blaire 80'50-82, 7% pos. drž. Hip. banke 79'75 do 80'50.

Žitna tržišča.

Tendenco neizpremenjena, brez prometa. Novi Sad, 11. novembra. Pšenica: 79/80 kg, baška in južnobanatska 130-132½, baška Tisa šlep 140-142½, gornjebaška 137½-140, banatska Tisa šlep 140-145, banatska Bega šlep 137½-142½, gornjebaška 135-137½, sremška 78 kg 130-132, slavonska 77/78 kg 125-127½. — Kozura: baška, sremška stara 90-95, baška, sremška januar 65-67½, baška, sremška nova, marec, april maj 80-82½, sremška nova, posušena, ladja 75-80. Vse ostalo neizpremenjeno.

Promet: pšenica 34 vagonov, oves 1 vagon, moka 1 vagon, kozura 17 vagonov, otrobi 1 vagon. Tendenco mlačna.

Oves: baški 135-140. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendenco: neizpremenjena. Promet: 412 vagonov.

Budimpešta, 11. novembra. Tendenco mlačna. Promet: miren. Pšenica: marec 15'06-15'07, (15'06-15'07), maj 15'16-15'19 (15'16-15'17). — Rž: marec 8'65-8'80 (8'78-8'80). — Kozura: maj 11'47-11'55 (11'52-11'54), transit maj 9'32-9'40.

Ljubljansko lesno tržišče.

Tendenco neizpremenjena promet 1 vagon je-lovih desk, 2 vagona bukovih drv.

Sport

SVETOVNI MOJSTRI TABLE-TENISA V LJUBLJANI.

V soboto in nedeljo je gostovala v Zagrebu ekipa budimpeštanskega MTK, svetovnega prvaka v table-tenisu. Poleg raznih ekshibicijskih iger so nastopili kot reprezentanca Madjarske proti Jugoslaviji. Budimpeštanci so odločili vse igre v svojo korist in so s svojim znanjem zadivili.

Ljubljanski klub je porabil priliko in je povabil dva igralca MTK v Ljubljano. Povabilu sta se odzvala svetovni prvak Szabados in Kabosz. Nastopila sta v ponedeljek zvečer v Unionu proti igralcem Ilirije in LSK. Oba gosta sta se pokazala kot prava mojstra. Proti Kaboszu je nastopil Kresnik (LSK) in se je prav dobro držal. Zgubil je z 21:11 in 21:13. Prav zanimiva je bila igra Dečmanova (Ilirija) : Hingova (LSK). Mala Dečmanova si je na mah pridobila simpatije gledalcev. Njena nasprotnica ni mogla odbijati silovitih bomb. Rezultat 21:9 in 21:13. Sledil je par Szabados : Denes. Slednji je eden izmed najboljših igralcev v Ljubljani, bil je pa napram izredni igri svetovnega prvaka brez moči. Izredno rezane žoge, katerim sledi takoj nato grozovita bomba, so zadivile vse navzoče. Szabados je zmagal z 21:6 in 21:12.

Sledila je igra mešanih parov Dečmanova-Denes (Ilirija) : Hingova-Kersnik (LSK). Zmagala sta sigurno Ilirijana s 21:15 in 21:13. Nato se je vršila glavna točka večera: oba Madjarska sta si stala nasproti v ekshibicijski igri. Szabados je pokazal vse svoje znanje in je zmagal v prvem setu z 21:12.

Vršil se je nato mešani double Tratnikova-Kabosz : Hingova-Szabados. Prvi par je zmagal sigurno.

Igra Grünfeld (I.) : Bleiweis Miron (LSK) ni bila zanimiva, manjkalo je bomb. Grünfeld

Opr. Hc. 1345/30.

Dražbeni oklic

Dne 15. novembra ob pol 11. uri se prodajo pri sodišču, soba št. 19, po javni dražbi sledeči predmeti: numizmatična zbirka, 2 zlata prstana, tabatiera in 1 srebrn klas iz zapuščine Strahla Karola.

Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. V.

je zmagal v dveh setih. Sledila je ponovna igra Szabados : Kabosz, ki je bila še lepša od prve. V zadnji igri je nastopil prvak Ilirije Grünfeld proti Kaboszu. Igral je preveč nervozno in je šele v drugem setu nudil ostrejši odpor.

Gosta sta se po končani prireditvi jako laskavo izrazila o ljubljanskih igralcih, katerim manjka predvsem rutina in mirnost.

Mnenje odličnega dunajskega sportnega novinarja o tekmi Concordia : BSK. Državno prvenstvo je vzbudilo tudi v inozemstvu izredno zanimanje. Dunajski »Sporttagblatt« je poslal k odločilni tekmi Concordia : BSK svojega posebnega poročevalca v osebi glavnega urednika g. Ervina Müllerja. Po tekmi se je jako laskavo izrazil o igri in je zatrjeval, da že več let ni imel prilike, videti tako zanimive igre.

Najboljši strelec prvenstva. Kot najboljša strelec v državnem prvenstvu sta se kvalificirala B. Marjanović (BSK) in Ivica Pavelić (Concordia), ki sta zabila vsak po 10 golov. Oba igralca prejmeta po en pokal »Jutarnjega lista« v Zagrebu.

Radio

Ljubljana, sreda, 12. novembra: 12.15 Plošče (orkestralna in ruska glasba). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 17.30 Radio orkester. 18.30 O Karlu Mayu (sestavi dr. A. Jehart) bere Silv. Škerl. 19.00 Dr. Nikola Preobražensky: Ruščina. 19.30 Prof. Silvo Kranjec: Socialno gospodarska zgodovina človeštva. 20.00 Prenos iz Zagreba: I. večer historijske glasbe. (Komorna glasba baroka v Nemčiji). 22.00 Casovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Ljubljana, četrtek, 13. novembra: 12.15 Plošče (slovenska in plesna glasba). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 17.30 Otroška ura — radio tetka. 18.00 Otroška glasba: I. Vojka Prelovčeva igra na klavir; II. Tinčka Slapar bo zapela par pesmic. 19.00 Dr. Mirko Rupel: Srbo-hrvaščina. 19.00 Dr. Valter Bohinec: Geologija naše zemlje. (Nekaj o meteoritih, zlasti o sibirskem meteoru iz l. 1908). 20.00 Prenos ljubljanske opere. 22.30 Casovna napoved in poročila, plošče. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Zagreb, sreda, 12. novembra: 12.20 Nasveti za kuhinjo. 13.30 Vreme in novice. 17.00 Otroška ura. 18.30 Novice. 19.55 Vreme, sneg. 20.10 Baročna komor. glasba v Nemčiji (I. večer histor. glasba). 22.00 Vreme in novice. 22.10 Zvočni filmi.

Zagreb, četrtek, 13. novembra: 12.20 Nasveti za kuhinjo. 13.30 Novice. 17.00 Koncert balalajk. 18.30 Novice. 19.10 Kulturne in društvene vesti. 19.20 Uvod k prenosu. 19.20 Prenos iz Ljubljane: opera.

Beograd, sreda, 12. novembra: 12.45 Radio orkester. 13.30 Novice. 16.00 Plošče. 17.05 Otroška ura. 17.30 Radio orkester. 19.30 Prenos iz dunajske opere (Der Rosenkavalier, R. Strauss).

Beograd, četrtek, 13. novembra: 12.45 Narodne pesmi s kitaro. 13.30 Novice. 16.30 Radio orkester. 19.30 Francoščina. 20.00 Zdravstveno predavanje. 20.30 Radio orkester. 21.30 Narodni duei (pojeta gđ. M. Bošnjaković in g. B. Nikolić, člana beogradske opere). 22.00 Novice. 22.20 Koncert balalajk.

Velour, modni čevlji, Slikni in mis za damske plašče. Velika izbira, nizke cene. R. MIKLAUČ "Pri Skofji". Ljubljane plišev-Medar-ska ulica — Pred Škofijo.

Mali oglasi

Oglasi socijalne in posredovalne vsebine: beseda 50 par. Najmanj Din 5.—. Oglasi reklamnega in trgovskega značaja: najmanj Din 10.— (do 5 besed). Vsaka nadaljnja beseda 50 par. Za pismene odgovore priložite znamko.

PREMOG
trboveljski, šlezjski, angleški in koks dobavlja na dom
Dunajska 46 »ILIRIJA« d. s. o. z. Miklošičeva 6
Telefon 28-20 Telefon 25-95

Notarskega kandidata

začetnika sprejemem. Ponudbe naravnost: Štupica Fran, notar pri Sv. Lenartu v Slovenskih Goricah. 766

Glej, glej, saj res!

V prvi strokovni delavnici se ne popravljajo snežni čevlji samo v črni barvi, ampak tudi v rjavi. — Avgust Skof, Borštnikov trg. Letos znatno znižane cene.

Budilke

(Weckerce)
Din 50.— z garancijo
IVAN PAKIŽ
Ljubljana
— Pred Škofijo 5 —

Dva lokala

skupno za kako engrosprodajanje, pletilnico železnico ali pa posamezno za delkateso, mlekarino itd. takoj oddam. Ponudbe na ogl. oddelku »Jugoslovana« pod »Nizka najemnina.

Čevlji!

Znatno smo znižali cene

Oglejte in prepričajte se! Damski čevlji od 100 Din naprej. Za vse čevlje jamčimo, ker so ročnega izdelka. — Čevlji za turiste in lovce iz najboljšega juhta. — Tisoče pohval so deležni »DOKO« čevlji.

»Doko« Ivan Čarman

Prešernova ulica št. 9. 528

RAZGLAS

Županstvo občine Bled razpisuje

oddajo naprave kanalizacije zdravilišča Bled.

Ponudbe je treba pod običajnimi pogoji v smislu razpisa vložiti pri županstvu občine Bled do ponedeljka 17. novembra 1930. do 11. ure dopoldne.

Proračuni, splošni in posebni gradbeni pogoji z načrti so med uradnimi urami na vpogled v občinski pisarni na Bledu, kjer se dobe razpisni pripomočki proti plačilu nabavnih stroškov in sicer Din 100 za tiskovine in Din 250 za načrte.

Županstvo občine Bled,
dne 10. novembra 1930.

(771) Župan Rus I. r.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani, Miklošičeva 21, Masarykova 12.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradnje; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in stelo proti razpoki in prelomu.
3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanja na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in farah.

898

NAJNOVEJŠA KOLESJA ZA OTROKE!

TOVARNA PELIKAN

KOLESNI DELI — PNEUMATIKE — EN DETAJL

LAKIRANJE — POKLIKANJE

ENGROS

Otroški vozički

MARLIN TRG ŠT. 8

TOVARNA

Ljubljana VII.

SPREJEMA VSA POPRAVILA KOLES IN VOZICKOVI!

Plaćine občasno!

Osnki franko!

Kultura

Slovo gospe Balatkove

V soboto se je poslovila od našega odra gopša Vera Balatkova, ki se je skozi leta z uspehom udejstvovala kot operetna igralka. Njen poslednji nastop je bil v »Grafu luksemburškem«. Sopki, venci in viharini plavki pri sobotni predstavi so dokaz, kako je bila skromna in ljubezniva pevka pri publiku priljubljena. Odhaja za svojim soprogom v Brno in ji želimo, da bi se med brati Čehi počutila prav tako dobro ali še bolje kot pri nas in da bi se oba vrnila tuptam v Ljubljano vsaj kot gosta. Slavko Ostere.

Audran: Maskote

(Opereta v treh dejanjih. Dirigiral Niko Stritof, režiral Bratko Kreft.)

V nedeljo je bila v operi premiera Audranove operete »Maskote«, ki je bila v režijskem pogledu za Ljubljano novost. Delo samo nima kdovekakih kvalitiet in tudi ne pravega stopnjevanja do konca ter bi v šablonski režiji čisto gotovo propadlo. Zato je zasluža predvsem režiserja in dirigenta, ki sta delala res roko v roki, da je Maskota dosegla uspeh, moram reči, da senzacionalen uspeh. Maskota je srečnosna devojka, ki se pojavlja zdaj tu, zdaj tam — kamor pride, je sreča in veselje, kjer je ni, je žalost in smola. Če bi se poročila, bi izgubila svojo lastnost in zato skušajo vsi, ki so »v smolici«, preprečiti njeno poroko. No, končno ugotovi komisija Društva narodov, da je ta lastnost pri njej dedna in — proti njeni močitvi ni več protestov — nasprotno: vsi žele, da bi rodila dvojčke, trojčke ... in to čimprej. Vsaka država si zaželi po eno »mlado Maskoto«.

Bratko Kreft je izrežiral zadevo prav sodobno, v smislu režijskih stremiljenj Tairova, Stanislavskega, Reinhardta, celo Piscatorja. Vse duhovito. Na oder ni postavil narave, ampak teater. Že med overture smo čutili, da se je v tem pogledu v Ljubljani nekaj zgodilo, in sicer nekaj novega in dobrega. Zlasti drugo dejanje je bilo polno pestrosti. Tako doslej še ni bila izrežirana nobena opereta, v tej smeri tudi nobena opera pri nas. Nekaj podobnega je dala zagrebška opera pred leti z vpriporitvijo Stravinskega baleta »Petruške« in deloma »alakireve« Tamarek.

Dirigent Stritof je svojo vlogo prav zmisleno priredil režiji in je nekaj melodramov, ki bi motili, črtal ter pustil na njihovem mestu prozo. Orkester je bil eksaktno naštudiran in je Stritof na primernih mestih tempa sijajno pogljal.

Glavne pevske vloge so nam podali ga Poličeva, gdč. Španova in g. Janko nadpovprečno, igralske kreacije Drenovca, Pečka, baletnih solistov (Chaplin, Pat in Patachon, akrobati) in vsega ansambla so bile tudi nad pričakovane dobre.

Viharji aplavzov so veljali zlasti režiserju Kreftu, s katerim je opera dobila veliko delavno moč. Maskota v tej izvedbi zasluži, da si jo ogleda ne le vsak ljubitelj operete, temveč vsak ljubitelj napredka. Slavko Ostere.

Premiera Audranove »Lutke« v mariborskem gledališču

Audranova »Lutka« je tipična opereta iz tistih starejših francoskih časov, ko je bilo življenje še vse drugačno kakor je dandanes, zato ima nekaj svojevrstnega čara in tibe mikavnosti, čeprav njena glasba ni prav izvorna. Tu pa tam zavzame jasno na uho melodije, ki smo jih nekoč in nekdje drugje slišali. Pa nič ne de, tudi drugi so delali — in še delajo — tako ne samo Audran. Naša mariborska premiera je bila po inscenaciji bolj skromna. Skoraj bi rekli, da smo v tem oziru pri opereti precej daleč za dramo. Tudi sicer ni opereta bila povsod na tistem višku, ki bi tudi pri naših skromnih razmerah morda bil vendar mogoč. Režija g. Djuke Trbuhočeva se je sukala nekako v sredini med stremiljenji stare in nove operetne režije. Tako je tudi prav, ker nižje ne smemo, višje bi pa težko zmogli. Kljub temu bi bila nekatera pretiravanja Hilarija in preveč posvetnjaška persiflirana samostanskega življenja lahko izostala. Kolikokrat bo treba š eponoviti, da se da doseči efekt tudi v opereti z dostojnostjo, ki ne prekoči mej resnega odra?

Središče doganjanja sta v »Lutki« dve osebi, samostanski brat Lancelot, nečak barona Chantrellea in Alezija hči Hilarija, tvorničarja lutk. Igrala in pela sta ju g. Djuka Trbuhočev in gdč. Paula Udovičeva. G. Trbuhočev je našel v Lance-

lotu zopet hvaležen lik, da je mogel pokazati vso svojo neposredno učinkovitost, ki je skrivnost njegove simpatične pojave in dobre igre, ki premaga in odtehta vse. Gdč. Udovičeva je združila s petjem smotreno in iskreno igro in dosegla lep uspeh, zato smo zares radovedni na prihodnjo Alezijo naše mlade subretke gdč. Elze Barbičeve.

Prav posrečeni so bili tokrat tudi postranski liki: predstojnik zavoda g. Pavla Koviča, ki je srečno premagoval pevske partije, baron Chantrelle g. Vladimira Skrbinska; Loremois g. Danila Gorinška, ki kaže talent za komiko; dobro pointrirana družabnica Gudulina g. Milveve Zakrajskove, karakterno pogodena gospa Hilarijeva g. Štefa Dragutinovičeva, učencec Henrik g. Danice Savinove in notar g. Frana Tovornika, kakor vedno je g. Anton Harastovič tudi tokrat dobro pogodil lik tvorničarja Hilarija in mogli bi mu čestitati, ko ne bi bil zopet zašel tu in tam v neokusna pretiravanja. To je njegova večna napaka in bolezen, ki mu kvari razvoj in pot do višjih stremiljenj. O tem in takem bo treba enkrat spregovoriti resno načelno besedo. Na isto stranpot je zašel tudi g. Tovornik kot brat Baltazar, čeprav vendarle manj. Ostali bratje Benoit g. Ivan Camer, Bazilij g. Fran Kobilica in Aquelet g. Ivan Lobnik so rešili epizodne vloge po svojih močeh. Zbor in orkester sta bila ubrana. Dirigent g. Lojze Herzog je pokazal svojo staro marljivost in resno voljo, ki nikoli ne odpove. Zelo efektne je bil tudi plesni nastop gdč. Erne Kovačeve pred drugim dejanjem, kar je pokazal tudi aplavz.

Resno besedo pa moramo spregovoriti zaradi jezika v naši opereti, ki je vse prej kakor na višku. Da dela slovenščina Neslovcem težkoče, razumemo, a pri nas niti ni resne volje, da bi se te težkoče premagale, in — bolezen se širi tudi na šibkejšo Slovence. Oder ni samo umetnostne igre in petja, temveč tudi jezika. Zato apeliramo na upravo, da preskrbi naši opereti vsaj korektorja za slovenski jezik! Obisk premiere v nedeljo je bil dober; prvi protagonisti so prejeli mnogo cvetja in priznanja. R. R.

Dvoje mariborskih koncertov

Maribor je doživel te dni dvoje zanimivih vokalnih koncertov. V petek 7. t. m. zvečer je v Ljudski univerzi v kinu »Apolo« nastopil baritonist g. Mirko Pugelj z nizom francoskih pesmi, komponiranih v svojevrstnem, duševno globokem in bolj recitativnem kakor strogo glasbenem slogu. Pel je v francoščini, pred vsako točko je pa tolmačil s slovenskim prevodom pianist g. Lipovšek. Mladi pevec si je s svojim elegantnim diskretnim nastopom, simpatičnim baritonskim glasom, posebno pa z izredno popolno tehniko in pevsko kulturo že početka osvojil poslušalce, ki so ga ob koncu prisilili, da je dodal še arijo iz Charpentierjeve opere »Luiza«. V g. Puglju smo spoznali pevca velikega formata, ki ima posebno kot koncertni umetnik še veliko bodočnosti, v pesmih pa se nam je odkrila francoska duša, globoka in simpatična. Z velikim razumevanjem je spremljal pevca na klavirju g. Lipovšek.

V soboto 8. t. m. je pa nastopil v veliki dvorani pivovarne Union moški pevski zbor tukajšnjega Glasbenega društva »Dravec« pod taktirko pevovodje g. Horvata ob sodelovanju g. prof. Mirka na klavirju, sopranistke g. Škvarčeve in baritonista g. Faganellija. Koncert je pokazal izredno mnogo resne volje, ni pa povsem zadostil pričakovanju, kar gre pred vsem na račun pomanjkanja močnih pevcev, posebno prvih tenoristov, ki jih moški zbor ne more zlahka pogrešati, poleg tega pa tudi razvrstitve pevcev in programa ni bila docela posrečena. Vendar pa moramo z veseljem ugotoviti, da pričinja »Dravec« zelo resno stremeti po tem, da postane dobra pevska skupina. Napredek je bil povsod viden. To so opazili tudi poslušalci, ki niso štedili s priznanjem in so se posebno ogreli pri Jerebovi »Pelin rožici«, ki jo je zbor ponovil in pri Mirkovi »Slovenski zemljici«. To navdušenje je pa dobilo izraza tudi v venci, ki ga je prejel pevovodja, in v žopkih cvetja, ki so bili podeljeni solistom in zboru.

G. Faganelli je pokazal, da je simpatičen lirski baritonist z ambicijo, sopranistka ga. Škvarčeva pa je bil najmočnejša v občutju in lepem podajanju, čeprav tu in tam ni vselej točno zadel vokalizacije. Obsežni spored jo je vidoma utrujal, zato naj bi ga v bodoče krajšala. Pred koncertom je društveni predsednik g. Mohorček podal kratak pregled historijata razvoja in dela »Dravec«.

— o —

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA

Začetek ob 20. uri zvečer

Sreda, 12. nov.: Kraljična Haris Red C.
Četrtek, 13. nov.: Gospa ministrica. Izven. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Petek, 14. nov.: Ob 15. uri Razbojniki, ob pol 21. uri Gospa ministrica. Gostovanje v Kranju.

OPERA

Začetek ob 20. uri zvečer

Sreda, 12. nov.: Vesela vojna. Red B.
Četrtek, 13. nov.: Lohengrin. Red C.
Petek, 14. nov.: Zaprt.

V sredo dne 12. t. m. se poje Joh. Straussa opereta »Vesela vojna«. Sodelujejo: ga Poličeva, ga Ribičeva, gg. Gostič, Peček, Povhe, Simončič, Frlan, Jeltnikar, Sekula in drugi. Dirigent dr. Švara, režiser g. Povhe. Predstava se vrši za abonma reda B.

Mario Simenc, najpopularnejši slovenski tenorist, nastopi v četrtek dne 13. t. m. v naslovni partiji opere »Lohengrin« v naši operi. V partiji, v kateri je imel v Zagrebu in Beogradu ogromen uspeh, je tudi pri nas o priliki zadnjega gostovanja žel popolno, nedeljeno priznanje. Istočasno nastopi kot kralj priljubljeni naš ožji rojak basist g. Križaj. Kot Elsa nastopi prvič na našem odru gna. Majdičeva.

Opozarjamo na to zanimivo predstavo. Vstopnice je mogoče tudi rezervirati. Št. tel. 2231.

Ljubljanska drama vpripori danes v sredo dne 12. t. m. izvorno slovensko dramo Kraljična Haris. Ker bo to zadnja vpriporitev tega dela, še prav posebno opozarjamo vse one, ki se zanimajo za naše izvorno dramsko literaturo. Predstava se vrši za abonma reda C.

MARIBORSKO NARODNO GLEDALIŠČE

Sreda, 12. novembra: Zaprt.
Četrtek, 13. novembra: ob 20. uri »Lutka« ab. B.
Petek, 14. novembra: Zaprt.
Sobota, 15. novembra: ob 20. uri »Škrjančkov gaj«. Kuponi. Gostovanje gdč. Milke Mišl.

Iz mariborskega gledališča. V četrtek, 13. t. m. se je ponovila Audranova opereta »Lutka«, ki je pri svoji nedeljski premijeri publiko kar najbolj zabavala. Sodeluje kot gost g. Harastovič, dirigira g. Herzog, režira g. Trbuhočev. — Pri ponovitvi Leharjeve operete »Škrjančkov gaj« v soboto, 15. t. m. bo pela znana zagrebška subreta gdč. Milka Michlova partije Marice. Radi velikih simpatij, ki jih uživa omenjena pevka v Zagrebu, bo njeno gostovanje v Mariboru vsakekor zanimivo.

Nušičeva »Gospa ministrovka« na ptujskem odru. Prihodnje gostovanje mariborskega gledališča v Ptuj bo v ponedeljek, 17. t. m. ter se bo ob tej priliki vpriporila nova Nušičeva šalovna igra »Gospa ministrovka«, ki radi svoje nad vse vesele vsebine žanje uspehe pri publiku, ki so podobni »Švejk«. Ta veselovigra je razen v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani tudi v Mariboru postala pravi pravcati šlager ter se publika vselej nasmeje do solz. Naslovno vlogo bo kreirala ga. Dragutinovičeva, režira g. Kovič, sodeluje ves dramski ansambl.

Sokolstvo

Krasno uspela ustanovna skupščina Sokola v Zg. Šiški

Nad sto pripadnikov sokolske misli je napolnilo v nedeljo popoldne intimitno dvorano Nar. prosvetnega društva Vodnik ter s svojo udeležbo dokazalo, da je bila ustanovitev Sokola potrebna.

Radi obiska g. predsednika vlade, ki so ga na glavni cesti pozdravili občinski odbor, gasilci, šol. mladina in br. načelnik Poharc za našega Sokola, za katerega se je g. predsednik vidno zanimal, se je pričetek nekoliko zakasnil — toda točno ob treh je predsednik pripravljalega odbora, ko so uvodoma bratje peveci zapeli »Iz bratskog zagrljaja«, otvoril skupščino ter pozdravil odlične zastopnike Sokolstva, starosta župe br. dr. Pipenbacherja, tajnika br. Flegarja, zastopnika Sokola Matice br. Milosta, starosta Sokola I. br. inž. Beva Ladislava, podstarosta Sokola II. br. Milka Krapeža, starosta Sokola III. br. Dan. Šaplj. Staroste Sokola IV. br. Zebala, starosta Sokola Moste, ki je poslalo močno delegacijo, br. Pavčiča ter končno domačega žu-

pana in starosta sosednjega Sokola v Sp. Šiški br. Zakotnika. Br. predsednik je nato v kratkem jednatem govoru očrtal pomen dneva ter zaprosil br. župnega starosta, da prečita imena novoinimenovanih odbornikov. Br. dr. Pipenbacher je povzel besedo ter sporočil sklep župne uprave, ki je imenovala za starešino br. Cerva Leopolda, podstaršino br. Kocha, načelnika br. Poharca, načelnico s. Černe ter večino s strani članskega sestanka predlaganih bratov.

Navzoči so z aplavzom vzeli župno odločitev na znanje, nakar je br. Poharc s kratko zahvalo sodelavcem v pripravi. odboru in apelom na novi odbor predal predsedstvo zbora in vodstvo društva v roke novega staroste br. Cerva, ki se je vidno ganjen zahvalil za izkazano mu zaupanje ter z navdušenim govorom pozval članstvo na znanje, častno in uspešno delo. Njegove besede je nagradilo živahno odobravanje. Imenom župe je nato br. dr. Pipenbacher izrekel globoke idejne, bodrilne besede, nakar so pozdravili novega Sokola s kratkimi nagovori vsi uvodoma omenjeni zastopniki Sokolskih društev. Brat Cerv je po končanih pozdravih delegatov z vzklikom Nj. Vel. kralju, starešini Sokola kralj. Jugoslavije prestolonasledniku Petru in kraljevskemu domu zaključil krasno uspelo skupščino, pevci pa so zapeli državno himno! Zelimo le, da mladi Sokol napreduje in se razvija Sokolstvu v čast, domovini v ponos. Zdravo!

Vsesokolski zlet v Pragi l. 1932.

Glavni okvir vsesokolskega zleta je že določen: 5. junija bo dan dece, 12. junija dan praških žup, 26. in 27. naraščajski dan. Slavnosti, ki bodo trajale ves mesec, bodo dosegle vrhunec v glavnih zletnih dneh od 2. do 6. julija.

Zletišče bo zopet prirejeno na strahovski planoti. Č.O.S. je že naprosila ministrstvo za zdravje in telesno vzgojo, da odstopi ta prostor. Rok natečaja za idejni projekt glede ureditve tega prostora, ki bo prirejen za namene telesne vzgoje, je potekel 30. septembra. Na telovadišču se bo pripravil prostor za 20.000 telovadecv pri prostih vajah, torej za šest tisoč več kakor na zadnjem zletu. Načelnistvo Č.O.S. je mnenja, da pri tem številu ne bo potrebna ureditev kakih mehaničnih sredstev za spremljajočo godbo, ampak da bo zadostovalo, ako se poveča število godcev in ako se zviša godbeni paviljon.

V najkrajšem času se bodo v svrhu propagande že razposlali v inozemstvo plakati v francoskem in angleškem jeziku. Osnutek za ta plakat je naredil br. Minafič. Na njemu se vidi velika reprodukcija fotografije prostih vaj na zadnjem zletu. Natečaj za glavni plakat bo razpisan v najbližji dobi, vendar se bo razpisal šele začetkom l. 1932.

Č.O.S. bo razpisala natečaj za »Tyršovo umetniško cenoc«, ki se bo podelila vsako tretje leto avtorju najboljšega dela slikarske, kiparske, grafične ali pa arhitektonkse umetnosti, ki ima zvezo s sokolsko mislijo. Prvič se bo podelila ta nagrada 17. septembra l. 1932 ob priliki 100-letnice rojstva dr. Miroslava Tyrša.

Načelnistvo Č.O.S. je imelo 1. in 2. t. m. sejo, na kateri je sprejelo proste vaje za moško deco in moški naraščaj. Za deco je bilo predloženo 12 kompozicij, za naraščaj 7. Ta dela je najprej proučil odbor za deco in za naraščaj ter je izločil vsa dela, ki niso odgovarjala. Ostalo je 5 kompozicij za deco in 3 za naraščaj. Avtorji teh del so nato pred načelnistvom izjavili svoje vaje. Izbrane so bile za deco vaje br. J. Taborka iz Plzna, ki so navdušile komisijo. Kompozicija je dovršena, z fiziološkega stališča res vrhunska, prilaga se otroški dobi, z umetniškega stališča krasna, lahko se zapomni in je ugodna za nastop v masi. Za naraščaj se je izbiralo izmed kompozicij bratov Maška iz Lipnika, Mazina iz Plzna in kompozicije, ki sta jo skupno sestavila brata Očenašek in Pergl. Prva dva sta učenca br. Očenaška, kar se je tudi poznalo na sestavi res odličnih vaj. Načelnistvo se je odločilo za delo br. Očenaška in Pergla, ker je v njem več originalnosti. Novost teh vaj je tudi v tem, da se bo izvajala druga vaja brez orodja, prva in tretja pa s palicami.

Načelnistvo bo imelo prihodnjo sejo 8. in 9. t. m., na kateri se bodo sprejele vaje za članstvo. Zbor župnih načelnikov bo imel sejo 23. t. m., na kateri se bodo pokazale sprejete vaje, nakar takoj izidejo v tisku in se bo pričelo z vadbo.

Conan Doyle:

30

Pozna osveta

(Iz angleščine prevedel s avtorjevim dovoljenjem Iv. Mulčček.)

»Ne skrbi zame,« je rekel Hope s šibkim glasom. Celu ustnice so mu bleblede in zgrudil se je na skalo, ob kateri je slonel. »Poročila, praviš.«

»Včeraj se je poročila — zavoljo tega vidiš zastave tam na ustanovni hiši. Med mladim Drebberjem in mladim Stangeransom je bilo nekaj prerokanja glede tega, kdo naj jo dobi. Obadva sta bila v četi, ki jih je zasledovala, in Stangeransom je ustrelil njenega očeta, kar mu je dajalo nekako večjo pravico. Ko pa so se v seji posvetovali o tem, se je pokazalo, da je bila Drebberjeva stranka močnejša in tako jo je prerok dodelil njemu. Nihče pa je ne bo imel dolgo, kajti včeraj sem videl smrt na njenem obrazu. Bolj je podobna duhu ko ženski. Odhajaš?«

»Da, odhajam,« je rekel Jefferson Hope, ki je vstal s svojega sedeža. Obraz mu je bil kakor izklesan iz mramorja, tako strog in odločen je bil njegov izraz, oči pa so se mu zlonosno svetile.

»Kam pa si sedaj namenjen?«

»Nič za to,« je odgovoril; in vrgel je puško preko rame ter odšel po globeli proti osrčju gor in bivališču divjih zveri. Med vsemi temi ni bilo nobene tako silne, tako nevarne kakor je bil on.

Mormončevo prerokovanje se je le še prekmalu uresničilo. Ali je bila strašna smrt njenega očeta ali učinek zoprne močitve, h kateri so jo prisilili, — uboga Lucija ni več okrevala, marveč je nagloma hirala in tekem enega meseca umrla. Njen trapasti mož, ki jo je poročil največ zavoljo premoženja njenega očeta, ni kazal posebno velike žalosti spričo te izgube; pač pa so ostale njegove žene žalovale za njo in čule pri njej v noči pred pogrebom, kakor je pri Mormoncih navada. Sedele so ob prvem svitanju zore okoli njenega mrtvaškega odra; zdajci so se v njihovo neizrekljivo grozo in začudenje odprla vrata in v sobo je stopil divji, zagorel človek v rascapani obleki. Ne da bi jih pogledal ali nagovoril, je stopil naravnost k bledemu, molčecemu truplu, ki je nekaj vsebovalo čisto dušo Lucije Ferrierjeve. Sklonil se je k njej, spoštljivo pritisnil ustnice na mrzlo čelo in ji snel poročni prstan s prsta. »S tem ne sme biti pokopana,« je zavpil s silnim glasom; preden pa so mogle ženske priklicati ljudi, je planil iz sobe in izginil. Ves prizor je bil tako čuden in tako kratek, da bi se celó ženskam samim zdel neverjeten in bi iztežka verile druge ljudi o njem, da ne bi bil izginil zlati obroček, ki je značil, da je umrla bila nevesta.

Več mesecev se je Jefferson Hope bitikal po gorah, živel čudno, divje življenje ter gojil v svojem srcu silno poželenje po maščevanju. V mestu so pripovedovali pravljice o čudoviti postavi, ki so jo videli tavati po predmestjih in ki je strašila po samotnih gorskih globelih. Nekoč je kroglja prižvižgala skozi Stangeransonovo

okno in se komaj čevljev daleč od njega zarila v steno. Ob drugi priliki, ko je Drebber stopal pod skalnato steno, je pridrvela proti njemu velika skala, pred katero se je rešil edino s tem, da se je urno vrgel na tla. Mlada dva Mormonce sta kmalu spoznal vzrok teh poskušanih napadov na njuno življenje; zavoljo tega sta opetovano vodila pohode v gore v nadi, da bi ujela ali usmrtila svojega sovražnika; toda vedno in vselej brez uspeha. Po mraku se nista več upala od doma in sta zastražila svoje hiše. Čez nekaj časa pa sta opustila te varnostne odredbe, kajti o njunem sovražniku že lj časa ni bilo sluha, in začela sta upati, da je čas ohladil njegovo maščevalnost.

V tem pa sta se zelo motila. Hopejeva želja po maščevanju je postala še silnejša. Lovčev duh je bil žilav, neupogljiv in neodjenljiv, in misel na maščevanje ga je tako popolnoma prevzela, da v njem ni bilo prostora za kako drugo čuvstvo. Predvsem je začel ravnati praktično. Kmalu je prišel do spoznanja, da tudi njegova železna narava ne more dolgo prenašati neprestanih naporov. Trajno bivanje pod prostim nebom in pomanjkanje prave zdrave hrane mu je jemalo moči. Ako bi bil umrl v gorah kakor pes, kdo bi se potem maščeval? Bilo pa je popolnoma gotovo, da ga doleti taka smrt, ako bi še nadalje živel tako življenje. Spoznal je, da bi bilo tako ravnanje edino sovražnikom v korist; zavoljo tega se je, dasi nerad, vrnil nazaj k rudnikom v Nevada, da si popravi zdravje in pridobi dovolj denarja, kar vse bi mu olajšalo zasledovati svoj cilj.

Dobre in slabe strani železnice

Nedavno so na Angleškem slovesno praznovali stoletnico, odkar je stekla prva železnica. Pri tej priliki so angleški listi obširno poročali o vtisih, ki jih je novo prevozno sredstvo napravilo na tedanje ljudi. Kakšne skrbi so ljudi takrat morile, je razvidno iz navodil za železniško vožnjo, ki jih je izdal l. 1838. neki Coghlan. Ta svetuje:

»Izberi si svoj prostor vedno kolikor mogoče daleč proč od lokomotive. Če pride namreč do eksplozije, boš le ob roko ali nogo, če sediš bolj zadaj, če pa sediš v bližini parnega kotla, te bo vsega razneslo in raztrgalo.

Če dobiš primeren prostor bolj zadaj, se vredi vedno s hrbotom proti lokomotivi. Če tako sediš, ne boš tako zelo čutil prepriha kakor v nasprotnem položaju, in tudi prah in saje ti ne bodo letele v oči (takrat so imeli še odprte vagone).

Drugi ljudje pa so bili od lepote novega prometnega sredstva kar navdušeni. Tako piše l. 1818. neki delavec:

»Znamenitosti, ki sem jih videl v Londonu in v drugih velikih mestih, se nikakor ne dajo primerjati s tem, kar sem videl v Liverpoolu. Tam sem videl parni stroj, ki je veličastno drdral, s seboj pa je vlekel veliko število popotnikov brez prestanka skozi mesta in vasi. Kaj tako veličastnega in mogočnega še nikdar nisem videl!«

Pisateljski honorarji nekdanj in sedaj

Veliki španski list »ABC« objavlja zanimiv članek o honorarjih, ki so jih prejeli pisatelji nekdanj in sedaj.

Iz starega veka poročajo, da je dobival pesnik Homer, kjerkoli je deklamiral svoje pesmi, popolno hrano in nekaj daril. Pesnik Sofoklej si je kot nagrado izgovoril pravico, da je smel javno nositi lovorjev venec. »Očetu zgodovine« Herodotu so dali Atenci 10 talentov, ko je bral odlomke svoje zgodovine na olimpijskih igrah (10 talentov je približno 9000 zlatih mark ali 120.000 dinarjev). Pesnik Herilos, ki je slavil zmago Grkov nad perzijskim kraljem Kserksom, je dobil za vsak verz svoje pesmi 1 cekin, pesniku Vergiliju pa je plačala Oktavija, mati mladega Marcela, ki ga je Vergilij slavil v neki pesmi, za vsak verz po 350 mark, a verzov je bilo 32.

Veliki francoski mislec Rousseau je dobil za svoje delo »Emil« 6000 frankov nagrade. Dobre nagrade pa dobivajo danes angleški pesniki in pripovedniki. Hall Caine n. pr. zasluži na leto po poldrug milijon mark, Bernhard Shaw pa po 350.000 mark.

Kokošji »trust«

Kaj je »trust«? Trust je združenje raznih fabrik iste vrste v eno skupno organizacijo v svrhu reguliranja oziroma diktiranja cen. V tak trust so se združili tudi kurjereji v Ameriki.

V Zedinjenih državah Severne Amerike so našli pri zadnjem štetju nad 400 milijonov kokoši. Več tisoč valilnic lahko vali naenkrat do 200 milijonov kokoši in vrednost kokošje produkcije znaša nad 1 milijardo dolarjev na leto. Za kure so posebno pripravna peščena, a vedno zelena tla Kalifornije: okolica mesta Petalunna živi samo od reje kokoši na debelo. Mesto Petalunna zredi na leto do 30 milijonov komadov kokoši in razpošlje v svet do 250 milijonov jajc. Še predno se je polastilo Amerike navdušenje za avtomobile, so imeli tam pri vsaki hiši na deželi kurnik — danes pa so vse nekdanje kurnike prezidali v avto-garaže. Pri farmah, kjer še goje in rede kokoši, si vsak lahko naroči svojo tedensko potrebo: dva tucata jajc in ena kokoš — to je »standard«.

Ogromne valilnice, kjer se izvali vsake 3 tedne po 100.000 kokoši, so seveda čuda moderne tehnike. Tu gre vse avtomatično, toplota, zrak, obračanje jajc — vse avtomatično!

Tudi pitajo živali avtomatično: Pomočniki stoje pred strojem in na tisoče kokoši pride na vrsto. Kokoši prijemajo za noge, jim stegnje vratove, odpro jim kljune in konec cevi od stroja jim vtaknejo v vrat. En pritisk na gumb in potrebna hrana zdrkne v kokošji želodec. Zoblane in osnažene kokoši pa leže v dolgih

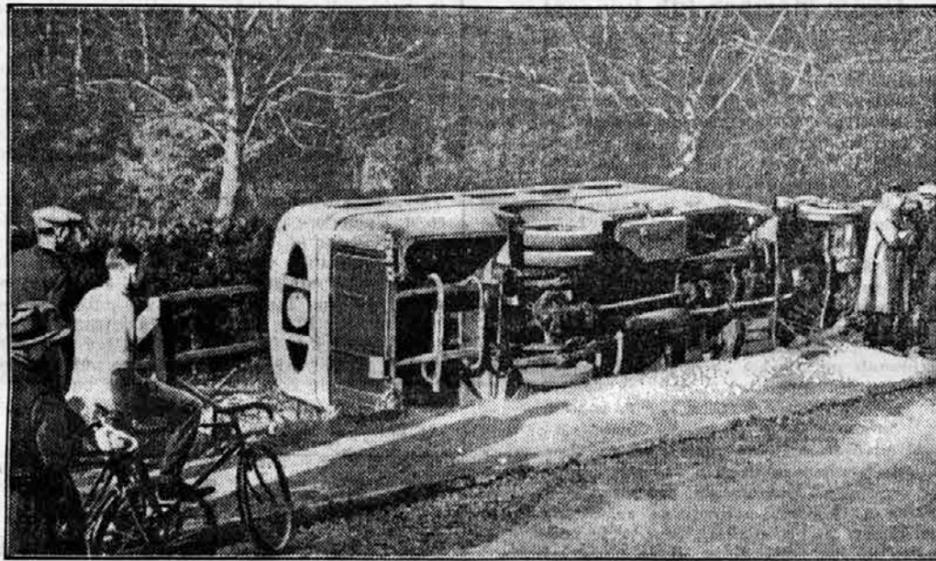
vrstah na dolgih deskah, glave jim vise navzdol, vsaka kokoš pa je obtežena s težko opeko, da dobi primerno obliko. Na stotine kokoši zlože potem v sode in hajdi na kolodvor. Uboga ameriška kokoš se je dalje izpremenila v kar navaden stroj za nesenje jajc. 350 jajc v 365 dneh je rekord, ki ga je dosegla neka kokoš v Kanadi. En sam mož zadostuje, da v svoji valilnici izvali naenkrat po 15.000 jajc. Kokljanje je nepotrebno — kokoš vtaknejo v mrzlo vodo in jo zapro v temo, dokler ne neha kokljati.

Najbolj priljubljena vrsta kokoši v Ameriki so kokoši »Leghorn«, ki slove kot najboljše jajčarice.

Zakaj je št. 13 nesrečna številka

Številko 13 smatra silno dosti ljudi za »nesrečno« številko, tako da trinajstega v mesecu ne začno nobenega posla, ne potujejo, in tudi stanovati nočejo v hiši, ki ima št. 13. Mnogo velikih hotelov računa s to okolnostjo, tako da št. 13 na sobah raje izpuščajo ali pa jo označijo z »12a«.

Odkod pa prihaja to praznoverje? To praznoverje je prastaro. Že pri narodih, ki so znali komaj za silo opazovati nebo in računati, se je pojavila potreba po neki časovni meri. Ta mera je bila mesec. 12 »mesečnih« mesecev (po 4 tedne) pa ni dovolj za solnčno leto in zato je kmalu moralo priti do tega, da je mesec maj padel v dobo, ki je bila vse prej kot lepa. Tudi mesec žetve se je včasih moral premakniti v dobo, ko je bilo žito še vse zeleno. Takrat so vrinili še 13. mesec, da so razliko med naravo in med štetjem popravili. Vsako tako vrivanje 13. meseca pa je vzbujalo med ljudmi nevoljo in tako je prišel 13. mesec in potem sama številka 13 v sloves nesrečne številke.

Uroci so povzročili a. avtomobilsko nesrečo

V mestu Wargrave pri Londonu so praznovali nedavno neki svoj domači praznik. Tega dne prižigajo ljudje umetne ognje po cestah in spuščajo rakete itd. Neki dečko je pri tej priliki zagnal raketo na mimovozeči avtomobil. Šofer, ki se je ustrašil eksplozije, je voz z vso silo zavrl, vsled česar se je pa voz prevrnil. Ena ženska se je ubila, 7 potnikov pa je bilo težko ranjenih.

Apaski »častni dvoboj«

Znani pariški »apas« — v Ljubljani pravimo takim ljudem barabini — imajo tudi svojo posebno »stanovsko« čast, ki jo branijo z orožjem. Če se namreč gospodje barabini med seboj kaj skregajo ali sporečejo, potem pride med njimi do »častnega dvoboja«, ali kakor oni pravijo: oni rešujejo svoje spore med seboj »à la loyale«. O takih dvobojih morajo strogo molčati i medseboj, še bolj pa proti policiji. Če pri takih »častnih dvobojih« eden ali drugi mrtev obleži, se policiji skoro nikdar ne posreči prijeti morilca.

Te dni sta se sprla »boksar« Fredo in še neki drugi barabin. Fredo je bil zadet v trebuh in njegovi tovariši so smatrali rano za smrtno. Policija je za dvoboj sicer takoj zvedela, predno pa so prišli stražniki na lice mesta, so ranjenca že odpeljali z avtomobilom neznanu kam. Barabina je policija sicer prijela, toda on trdovratno molči in noče nič povedati, ker mora braniti svojo čast...

Kako drage so ženske?

Neki ameriški profesor, ki brčkone ni mogel več plačevati računov pri šiviljah in modistkah za svojo ženo, je izračunal s težko muko, koliko velja v Ameriki moža njegova žena. Izračunal je, da porabi vsak Amerikanec povprečno po 70 odstotkov svojih dohodkov za svojo ženo in hčer, t. j. za obleke, za doto in sploh za ves ženski luksuz. Če pa vprašas Amerikanke, kako je s to stvarjo, ti pove, da so tako »radodarni« mogoče drugi možje, njen pa ne!

Cena, ki jo plačuje svet za ženo, pa ni odvisna prav nič od njene lastnosti. Ravno nasprotno, kolikor manj dela ženska, toliko dražja je. Amerikanke, ki takoj po poroki odlože vsako delo med svoje »mladostne spomine«, spadajo brez dvoma med najboljše »plačane« ženske na svetu. Pri divjakih pa, kjer žene ne opravljajo le svojega dela, ampak navadno tudi vse možko delo, so žene čudovito poceni. In kolikor bolj morajo delati in kolikor težja dela morajo opravljati, toliko manj so spoštovane in toliko cenejše so.

Zamorski Kafri plačajo za ženo 8 debelih krav. V Ugandi (tudi v Afriki) si lahko za enega bika že izbereš ženo. Kurdi (v Aziji) pa ne dajo za žensko več kot za enega pitanega prašca. Res pa je, da so Kurdinje precej grde, kurdske prasci pa so prav lepi in dobro rejeni. Najnižjo ceno pa imajo ženske pri Tatarjih, kajti ti plačajo za žensko komaj funt masla.

V Bengaliji (Indija) plačujejo lepe in krepke ženske s kožami, slabotnejše ženske pa s steklenimi kroglicami. Eskimi pa, ki imajo navadno precej več otrok kakor je njim samim všeč, pa prodajajo svoje hčerke že za zavojček tobaka.

Pri nas pa je v tem oziru vse drugače. Pri nas možki ne plačujejo, da bi dobili ženo, ampak zahtevajo doto, t. j. žena mora kupiti moža. Ali pa raje plačujejo (davek na samce), samo da jim žena ni treba imeti!

Posledice tega izuma so še nedogledne. Ljudem, ki delajo v bližini te cevi, se dvigne telesna toplota na 38 stopinj. To se pravi, da je mogoče s to cevjo ustvarjati umetno vročino, kar bi pomenilo za zdravstvo velik napredek. Tudi kuhanje na »radio« s pomočjo te cevi je prav lahko. Če vtakneš klobaso v stekleno cev in če to cev primerno zvežeš z oddajno in sprejemno anteno, je klobasa v par minutah brezhibno kuhana, čeprav ni nikjer vidnega ognja ali kuriva. Tudi jabolka se dajo peči na ta način in jajca itd. Da se pa s pomočjo te cevi delati tudi sicer zelo redki »kroglasti bliske«.

Edmund A. Gullion

Edmund A. Gullion, ki ga kaže naša slika, je učenec neke ameriške srednje šole in je dobil prvo nagrado v govorniškem tekmovanju, ki so ga priredili v Washingtonu za srednješolce.

Zakaj je toliko zakonov nesrečnih

Neki nemški list pravi, da razni zakoni niso vedno nesrečni iz »globljih« vzrokov, ampak zato, ker žene ne znajo prav ravnati s svojimi možmi. Zato priporoča list zakonskim ženicam sledeči recept, da si ohranijo svoje možičke srečne in vesele doma:

- Prosi svojega moža (beseda »prosi« je podčrtana!) naj pride točno k obedu in k večerji;
- naj te nikdar ne zmerja pred posli in otroci;
- naj nikar ne razpolaga s tvojim časom po svoji volji;
- naj nikar ne odpira tvojih pisem brez tvoje vednosti;
- naj ti da vedno nekaj denarja za tvojo osebno potrebo in male izdatke;
- naj ti pove, kdaj ga ne bo domov;
- naj ti pove, če bo dolgo izostal;
- naj ne pozabi na večni ključ, da ti ponoči ne bo treba vstajati;
- naj pride tibo domov ponoči da te ne zbudi;
- In če je žena moža že za vse to brala, naj ga vpraša še po njegovih posebnih željah...

Predor med dvema državama

Med Detroitom (v Zedinjenih državah) in med Kanado so otvorili 1. novembra predor, ki je prvi, ki veže dve državi. Predor je veljal 25 milijonov dolarjev, delali pa so ga 7 mesecev. Denar so dobili na obligacije in vsi so prepričani, da bodo kapitalisti, ki so dala denar, delali prav dobre kupčije kljub nizki pristojbini za porabo predora. Na kanadski strani predora pa je začelo na novo obravnavati že 130 novih fabrik.

Humor

Vojaštvo pomaga poplavlencem v Nemčiji

Vojaki nametavajo nasipe, da zajezijo vodo, in se vozijo s čolni po ulicah mesta Frankfurt ob Odri, da prinašajo ljudem prvo pomoč.

